De Europæiske Fællesskabers

Tidende

ISSN 0378-7001

C 168

33. årgang

10. juli 1990

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

Informationsnummer | Indhold | Side

I *Meddelelser*

. . . . . .

II *Forberedende retsakter*

Det økonomiske og sociale Udvalg

90/C 168/01 Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om 11. ændring af direktiv 76/769/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater 1

90/C 168/02 Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 87/404/EØF om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om simple trykbeholdere 2

90/C 168/03 Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 84/529/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning vedrørende elektrisk drevne elevatorer 3

90/C 168/04 Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 79/196/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning vedrørende elektrisk materiel til anvendelse i eksplosionsfarlig atmosfære og om indførelse af visse beskyttelsesmåder 4

90/C 168/05 Udtalelse om forslag til Rådets beslutning om visse udgifter på veterinærområdet 5

90/C 168/06 Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 77/93/EØF om foranstaltninger mod indslæbning i medlemsstaterne af skadegørere på planter eller planteprodukter 6

90/C 168/07 Udtalelse om forslaget til Rådets forordning (EØF) om sundhedsbestemmelser for produktion og markedsføring af afsmeltet animalsk fedt, grever og biprodukter fra afsmeltning til konsum 8

(Fortsættes på omslagets anden side)

Informationsnummer	Indhold *(fortsat)*	Side
90/C 168/08	Udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om indførelse af en tværeuropæisk mobilitetsfremmende ordning for universitetsstudier (»Tempus«)	10
90/C 168/09	Udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om ændring af afgørelse 84/636/EØF om opstilling af det tredje fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet	11
90/C 168/10	Udtalelse om forslag til Rådets beslutning om et særprogram til forberedelse af udviklingen af et operationelt Eurotra-system	12
90/C 168/11	Udtalelse om forslag til Rådets forordning (EØF) om oprettelse af en europæisk erhvervsuddannelsesfond	13
90/C 168/12	Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 89/392/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om maskiner	15
90/C 168/13	Udtalelse om udkast til Rådets direktiv om ændring af direktiv 80/836/Euratom om fastsættelse af de grundlæggende normer for beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes sundhed mod de farer, der er forbundet med ioniserende stråling for så vidt angår forudgående godkendelse af overførsel af radioaktivt affald	18
90/C 168/14	Udtalelse om Fællesskabets middelhavspolitik	22
90/C 168/15	Udtalelse om forslag til Rådets forordning (EØF) om import af visse skind	32
90/C 168/16	Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om rensning af kommunalt spildevand ...	36

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om 11. ændring af direktiv 76/769/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater [1]

(90/C 168/01)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 1. februar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Enzo Beltrami til ordfører og Thomas Etty og Alberto Landaburu de Silva til medordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, den 25. april 1990 enstemmigt følgende udtalelse:

1. Indledning

1.1. Det foreliggende direktivforslag er den 11. ændring af direktiv 76/769/EØF, hvori der fastsættes en juridisk ramme for forbud mod eller begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater.

Dette forslag tager sigte på at bidrage til at sikre en bedre beskyttelse af mennesker og miljø og på at få det indre marked til at fungere bedre ved at indføre de samme begrænsninger i alle medlemslandene.

1.2. Formålet med direktivforslaget er at begrænse anvendelsen af monomethyltetrachlorodiphenylmethan (handelsnavn Ugilec 141) samt forbyde markedsføring og anvendelse af monomethyldichlorodiphenylmethan (handelsnavn Ugilec121 eller Ugilec C21) samt monomethyldibromodiphenylmethan (handelsnavn DBBT).

1.3. Det drejer sig om stoffer, der anvendes som erstatningsprodukter for PCB'er, hvis markedsføring og anvendelse blev forbudt ved direktiv 85/467/EØF [2] af 30. juni 1986 med visse meget begrænsede undtagelser.

1.4. På grundlag af de foreliggende oplysninger mener Kommissionen imidlertid, at de pågældende tre stoffer også kan udgøre en risiko for mennesker og miljø som følge af

— deres kemiske struktur, som svarer til PCB'ernes

— deres fysisk/kemiske, toksikologiske og økotoksikologiske egenskaber

— en ringe grad af nedbrydelighed ved biologiske eller ikke-biologiske processer

— tendensen til bioakkumulation.

1.5. Kommissionen nævner endvidere, at der de steder, hvor der regelmæssigt anvendes »Ugilec« i hydrauliske anlæg i kulminer, kan konstateres en betydelig forurening af overflade- og grundvandet i nærheden af de pågældende miner.

I øvrigt gør arbejdsforholdene i kulminerne det næsten umuligt at forhindre betydelige udledninger i miljøet.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg tager Kommissionens direktivforslag om 11. ændring af direktiv 76/769/EØF til efterretning.

2.2. Det betragter forslaget som et konsekvent fremskridt i Kommissionens politik for ikke blot at erstatte PCB'erne, men også stoffer med lignende egenskaber, især hvad angår deres indvirkning på miljøet (jf. ØSU's udtalelse CES 426/89) [3].

---

[1] EFT nr. C 24 af 1. 2. 1990. s. 20.
[2] EFT nr. C 104 af 25. 4. 1985, s. 1.
[3] EFT nr. C 139 af 5. 6. 1989.

2.3. I betragtning af de mulige alternativer til anvendelsen af de pågældende produkter godkender ØSU med forbehold af efterfølgende særlige bemærkninger:

a) forbuddet mod markedsføring og anvendelse af
   — monomethyldichlorodiphenylmethan (Ugilec 121, Ugilec C 21) og
   — monomethyldibromodiphenylmethan (DBBT)
   — og præparater indeholdende disse stoffer

b) begrænsningen af markedsføring og anvendelse af monomethyltetrachlorodiphenylmethan (Ugilec 141) og præparater indeholdende dette stof for inden for de fastsatte frister at nå frem til et totalt forbud. Dette skal også ses på baggrund af, at man i minerne allerede er i færd med systematisk at udskifte oliehydraulisk udstyr med elektromekanik.

3. **Særlige bemærkninger**

3.1. ØSU finder det hensigtsmæssigt med en overgangsperiode for monomethyldichlorodiphenylmethan (Ugilec 141), men foreslår at sætte den ned til 1 år fra direktivets vedtagelse i betragtning af de alvorlige risici, dets anvendelse medfører for miljøet.

3.2. Hvad angår den undtagelsesbestemmelse, der foreslås for anlæg og maskineri, som allerede er i brug, foreslår ØSU at tage det ud af drift efter afskrivningsperiodens udløb i stedet for efter »levetidens«. I dette øjemed bør medlemsstaterne i samarbejde med EF udarbejde passende bortskaffelsesplaner.

3.3. Hvad angår bortskaffelse af de pågældende stoffer, foreslår ØSU, at man i betragtning af deres kemiske egenskaber medtager dem i direktivforslaget om bortskaffelse af PCB/PCT [1], og gør opmærksom på sin udtalelse herom og især på de bekymringer, det deri giver udtryk for med hensyn til de nuværende bortskaffelsesmuligheder i EF.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for Det Økonomiske og Sociale Udvalg

[1] EFT nr. C 319 af 12.12.1988.

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 87/404/EØF om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om simple trykbeholdere [1]

(90/C 168/02)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 15. januar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Paul Flum til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) enstemmigt følgende udtalelse:

Det Økonomiske og Sociale Udvalg godkender direktivforslaget, men fremsætter dog følgende bemærkninger:

1) Rådets »trykbeholder«-direktiv af 25. juni 1987 er det første tilfælde, hvor den såkaldte »nye metode« er anvendt inden for teknisk harmonisering. Da ØSU i sin tid afgav udtalelse om spørgsmålet [2] (ordfører: Paul Flum), pegede det derfor på risikoen for forskelsbehandling som følge af uensartede standarder, idet nogle medlemsstater baserer sig på frivillige standarder, mens andre benytter bindende lovgivning med tekniske forskrifter. Uden en klar, retlig klassificering af forskrifterne vil der opstå problemer for bestemte medlemsstater. Hvis direktivet trådte i kraft i den foreliggende form, ville disse lande nemlig befinde sig i et vakuum, indtil der blev vedtaget europæiske standarder.

ØSU foreslog derfor, at man opgav overgangsperioden og med alle midler satte ind på hurtigst muligt at få udarbejdet europæiske standarder; det opfordrede Kommissionen til i samråd med CEN/CENELEC at

[1] EFT nr. C 13 af 19. 1. 1990, s. 7.
[2] EFT nr. C 328 af 22. 12. 1986.

forelægge en tidsplan, således at de berørte parter fik kendskab til, hvornår de europæiske standarder trådte i kraft.

2) Da der nu er sket det, at CEN ikke har formået at udarbejde sine standarder inden fristens udløb, dvs. inden den 1. januar 1990, foreslår Kommissionen, at der indsættes en overgangsbestemmelse i direktivet, hvorefter medlemsstaterne i perioden frem til den 1. juli 1992 kan tillade markedsføring og/eller ibrugtagning af beholdere, som var i overensstemmelse med de gældende bestemmelser på deres område inden nærværende direktivs iværksættelsestidspunkt.

3) ØSU beklager dette forhold, ikke mindst da det i betragtning af den særlige betydning, som trykbeholdere har for brugernes og forbrugernes sikkerhed og sundhedsbeskyttelse, ligesom tidligere må understrege, at EF har stor interesse i, at sikkerhedsrelevante frister overholdes. Skulle det ikke være muligt at afkorte fristen i ændringsforslagets første afsnit, må Kommissionen overtage den fulde garanti for, at der ikke opstår yderligere forsinkelser, og holde CEN fast på dette krav.

4) ØSU opfordrer Kommissionen til at træffe relevante foranstaltninger for at sikre, at CEN fuldfører de overdragne opgaver korrekt og inden for fristen. Garanteres dette ikke, bør Kommissionen tage passende skridt i sin egenskab af ordregiver.

5) I øvrigt henviser ØSU til sin udtalelse af 17. september 1986, som indeholder vigtige, detaljerede forslag til fremme af standardiseringsaktiviteterne; Kommissionen og CEN bør tage nøje hensyn til disse forslag.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 84/529/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning vedrørende elektrisk drevne elevatorer [1]

(90/C 168/03)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 15. januar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Gordon Pearson til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) enstemmigt følgende udtalelse:

1. ØSU bemærker, at det foreliggende forslag må betragtes som en hastesag som følge af den ubalance, der er opstået i industrien på grund af udelukkelsen af »... anlæg, der drives ved hjælp af en væske (bl.a. hydrauliske eller elektrohydrauliske person- og godselevatorer)...« [2]. ØSU finder det derfor rigtigt, at Rådets direktiv 84/529, som opdateret i Kommissionens direktiv 86/312 [3] ændres som foreslået i det foreliggende direktivforslag, ikke mindst da CEN har udgivet anden del af standard EN 81, som specifikt vedrører hydrauliske og elektrohydrauliske elevatorer.

2. ØSU mener, at Kommissionen burde have givet en klar definition på »anlæg, der drives ved hjælp af en væske (bl.a. hydrauliske eller elektrohydrauliske person- og godselevatorer)«, idet det ikke er nok bare at slette en undtagelse i et tidligere direktiv. Det er bestemt ikke klart, at forslaget nu omfatter »hydraulisk drevne elevatorer«.

3. ØSU godkender også de tekniske ændringer, som er foretaget i direktiv 84/529 i medfør af direktiv 86/312. Hverken ØSU eller Europa-Parlamentet ser ud til at være

[1] EFT nr. C 17 af 24. 1. 1990, s. 9.
[2] EFT nr. L 300 af 19. 11. 1984, s. 86-94.
[3] EFT nr. L 196 af 18. 7. 1986, s. 56.

konsulteret dengang, selv om forslagene faldt ind under Traktatens artikel 100.

4.1. Det bør bemærkes, at de nuværende forslag af en række forståelige årsager ikke er i overensstemmelse med direktiverne efter »den nye metode«. Ikke desto mindre fremhæver ØSU, at der bør lægges samme vægt på sundhed og sikkerhed, som der kræves efter »den nye metode«.

4.2. ØSU mener at burde henlede Rådets opmærksomhed på sin udtalelse af 26. februar 1976 [1], ikke mindst hvad »frivillig harmonisering« angår. Det hedder i denne udtalelses punkt 1.1.2.: »For så vidt angår direktivet om elevatorer, mener ØSU endvidere, at hensynet til arbejdstagernes og forbrugernes sikkerhed såvel som økonomiske og tekniske årsager taler for total harmonisering«. Denne opfattelse gælder stadig, nu 14 år efter, men er ikke blevet tilgodeset i de siden da udstedte ændringsforslag.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

[1] EFT nr. C 131 af 12. 6. 1976, s. 31-33.

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 79/196/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning vedrørende elektrisk materiel til anvendelse i eksplosionsfarlig atmosfære og om indførelse af visse beskyttelsesmåder

(90/C 168/04)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 27. februar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Paul Flum til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) enstemmigt følgende udtalelse:

Det Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder direktivforslaget, og i den forbindelse bemærkes følgende:

1) I medfør af EØF-Traktatens artikel 100 vedtog Rådet den 18. december 1975 rammedirektiv 76/117/EØF [1] om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning vedrørende elektrisk materiel til anvendelse i eksplosionsfarlig atmosfære:

— I dette direktiv har man bl.a. fastsat de fremgangsmåder for afprøvning, som dette materiel skal gennemgå for at kunne indføres, afsættes og anvendes frit efter at være underkastet kontrol og være forsynet med de fastsatte mærker og tegn.

I direktivet er det endvidere fastsat, at de harmoniserede standarder for dette materiel vil blive fastlagt i særdirektiver (artikel 4, stk. 4), og at disse skal tilpasses den tekniske udvikling (artikel 5).

— Med Rådets direktiv 79/196/EØF af 6. februar 1979 [2] er der gennemført fri bevægelighed for elektrisk materiel. Direktivet omfatter elektrisk materiel til anvendelse i eksplosionsfarlig atmosfære, som er beskyttet på en eller flere af de måder, der er opregnet i artikel 1.

— Bilag I til disse direktiver rummer en liste over harmoniserede standarder, der er udarbejdet af Cenelec, og som det elektriske materiel skal være i overensstemmelse med. Indholdet af dette bilag er blevet tilpasset til den tekniske udvikling med direktiverne 84/47/EØF af 16. januar 1984 [3] og 88/571/EØF af 10. november 1988 [4].

— Bilag II til direktiv 79/196/EØF indeholder en model for et særligt fællesskabsmærke, som er blevet konkretiseret nærmere i direktiv 84/47/EØF af 16. januar 1984.

2) Det foreliggende forslag dok. KOM(90) 13 endelig udg. — SYN 243 [5] om ændring af direktiv 79/196/EØF

[1] EFT nr. L 24 af 30. 1. 1976, s. 45.

[2] EFT nr. L 43 af 20. 2. 1979, s. 20.
[3] EFT nr. L 31 af 2. 2. 1984, s. 19.
[4] EFT nr. L 311 af 17. 11. 1988, s. 46.
[5] EFT nr. L 111 af 5. 5. 1990.

tager sigte på at udvide anvendelsesområdet til materiel med to nye beskyttelsesformer, nemlig indkapsling »m« og systemer for indre sikkerhed »i«, som der i mellemtiden er udarbejdet europæiske standarder for (EN 50028 og EN 50039).

3) Udkastet har samtidig til formål at integrere manuelt udstyr til elektrostatisk projektion (EN 50050 og EN 50053 del 1 - 2 - 3), hvortil standarderne for nylig er blevet udarbejdet.

4) De beskyttelsesformer, der anvendes til manuelt udstyr til elektrostatisk projektion, er omfattet af artikel 1 i direktiv 79/116/EØF. Direktivforslaget tager sigte på at tilpasse indholdet til den tekniske udvikling og at sikre materiellets frie bevægelighed. Det findes ikke betænkeligt, at artikel 1 udvides, og at de nye standarder optages i listen i bilag I. Det er realistisk at fastsætte den 1. juli 1992 som frist for direktivets gennemførelse. ØSU tager endvidere til efterretning, at en altomfattende revision af reglerne for elektrisk materiel allerede er under forberedelse.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets beslutning om visse udgifter på veterinærområdet [1]

(90/C 168/05)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 14. februar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for landbrug og fiskeri, som udarbejdede sin udtalelse den 5. april 1990. Peter Storie-Pugh var ordfører.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) enstemmigt følgende udtalelse:

Generelle bemærkninger

ØSU udtrykker tilfredshed med dette forslag, fordi det tilvejebringer de finansielle forudsætninger for gennemførelsen af lovgivningsprogrammet på veterinærområdet og følgelig mindsker risikoen for, at EF's dyresundhedsplan slår fejl; forslaget gør det tillige muligt at afholde relevante udgifter på områder, hvor der ikke hidtil har været afsat budgetmidler. Det er ØSU's håb, at bevillingerne er tilstrækkeligt store til, at man kan modstå fristelsen til at sprede pengene for meget.

ØSU erkender, at hele forslaget rummer et kraftigt element af frivillighed, hvilket også er nødvendigt, men når det gælder selve prioriteringen, går den stærkt ind for de bestemmelser om godtgørelser, som skitseres i artikel 3, stk. 5, da disse er af allerstørste betydning. Medlemsstaterne kan måske yde et større tilskud til godtgørelserne, i og med at der opnås besparelser på udgifterne til grænsekontrol, således at producenterne kan oppebære en godtgørelse på 100 %. En godtgørelse af dette omfang vil ydermere rumme den fordel, at husdyr- og andre producenter i højere grad vil føle sig tilskyndet til at foretage indberetning, så snart de får den mindste mistanke om forekomsten af sygdom. Under alle omstændigheder er det helt afgørende, at betalingen til landbrugeren foregår hurtigt.

Særlige bemærkninger

Artikel 3, stk. 1

»Aujeszky's sygdom« bør tilføjes. Andre sygdomme såsom Rhinotracheitis infectiosa bovis (I.B.R.) og Mædi-Visna kan eventuelt overvejes medtaget på et senere tidspunkt.

Artikel 3, stk. 1

Der er behov for en bedre videnskabelig definition (i hvert fald i den engelske udgave) af »lumpy skin disease«, f.eks. ved at specificere den involverede virus, så der kan sondres mellem denne og herpes virus, som forårsager pseudo lumpy skin disease.

Artikel 3, stk. 2

— Første led

Der bør tilføjes »under skyldig hensyntagen til miljøbeskyttelsen«.

[1] EFT nr. C 84 af 2. 4. 1990, s. 1.

— Tredje led

Der bør tilføjes »og andre materialer samt andet udstyr, herunder transportmidler, som kan desinficeres«.

Artikel 7, stk. 1

Ordet »direkte« bør udelades, da der kan nævnes andre eksempler på trusler end de geografiske trusler, som underforstås her.

Artikel 7, stk. 3

— Anden linje

»Vaccination« bør af tydelighedshensyn ændres til »stødpudezonevaccination«.

Sidst i stk. 3 tilføjes:

»Alle betalinger foretages hurtigst muligt«

KAPITEL 3

Artikel 16

Der tilføjes følgende to led:

»— tilvejebringelse af uddannelsesprogrammer for husdyravlere angående husdyrproduktionssystemer, som muliggør beskyttelse af dyret og tidlig identifikation af de sundheds- og velfærdsproblemer, som måtte opstå.

— tilvejebringelse af uddannelsesprogrammer for lastvognschauffører angående de foranstaltninger, som er nødvendige for at beskytte dyrene, og med henblik på tidlig identifikation af de sundheds- og velfærdsproblemer, som måtte opstå.«

Disse led ligger på linje med de synspunkter, som sektionen tidligere har givet udtryk for.

Artikel 19

Af hensyn til forbrugerbeskyttelsen og som følge af konsekvenserne for samhandelsliberaliseringen bør der overvejes EF-støtte til nationale programmer til udryddelse af bovin spongiform encefalopati.

Artikel 47

Sidste afsnit

Udtrykket »størst muligt« bør udelades, fordi det implicerer, at Kommissionen tager hensyn til Den Stående Veterinærkomités udtalelser i varierende omfang.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 77/93/EØF om foranstaltninger mod indslæbning i medlemsstaterne af skadegørere på planter eller planteprodukter [1]

(90/C 168/06)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 6. februar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedene arbejde henvistes til ØSU's sektion for landbrug og fiskeri, som udpegede Rolão Gonçalves til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) enstemmigt følgende udtalelse:

1. Indledning

1.1. Behovet for større produktivitet og landbrugsprodukter af bedre kvalitet tvinger producenterne til at indkøbe arter og sorter fra andre regioner i stedet for indenlandske planter.

1.2. De aflæggere og frø, der således flyttes geografisk, kan undertiden indslæbe skadegørere (enten direkte eller som smittebærere), som ikke før har eksisteret i de regioner, hvor de nu udplantes. De kan forårsage planteepidemier med skadelige økonomiske og sociale konsekvenser, som undertiden kan forstærkes som følge af de nye økologiske eller dyrkningsmæssige betingelser.

1.3. Den strategi, der er blevet fulgt for at begrænse dette fænomen på EF's område, beror i væsentlig grad på præventive foranstaltninger, især i form af kontrol og plantekarantæne ved grænseovergangene til medlemsstaterne samt harmonisering af kontrolmetoderne og gensidig

[1] EFT nr. C 31 af 9. 2. 1990, s. 8.

anerkendelse af plantesundhedscertifikater. Den lovgivningsmæssige ramme for disse tiltag er direktiv 77/93/EØF med ændringer (næsten 20).

1.4. Gennemførelsen af det indre EF-marked i begyndelsen af 1993 vil på grund af selve princippet om ophævelse af de fysiske grænser og fjernelse af hindringer for de frie varebevægelser gøre det umuligt at opretholde systemet med grænsekontrol og således nødvendiggøre en ny strategi, der væsentligst består i:

— opretholdelse af det nuværende system, med tilpasninger, for så vidt angår import af planter eller frø fra tredjelande. Dette betyder opretholdelse af kontrollen ved EF's ydre grænser eller ordninger med gensidig anerkendelse via bilaterale aftaler

— fastsættelse af sundhedsnormer på EF-plan til afløsning af den nuværende ordning med national risikoanalyse, som skal gælde overalt, dvs. både i den interne samhandel og internt i EF-medlemsstaterne.

2. Forslagets principielle indhold

2.1. Det foreliggende forslag indgår i en pakke af foranstaltninger, som skal tilpasse den aktuelle lovgivningsramme til den nye plantesundhedsstrategi. Målet er at korrigere eventuelle uønskede virkninger, der kan blive en følge af en forkert anvendelse af de generelle foranstaltninger, der skal vedtages i EF, og hvor man risikerer, at skadegørere på planter eller andre planteorganismer overføres fra en medlemsstat til en anden i forbindelse med handelstransaktioner foretaget inden for rammerne af den nye plantesundhedsordning i EF.

2.2. Det foreliggende forslag føjer to fundamentale elementer til den nuværende EF-lovgivning:

— der oprettes en ordning med tilskud fra EF til den medlemsstat, der har modtaget inficeret eller smittet materiale, for at den hurtigt kan løse problemet eller opnå kompensation

— der oprettes en ordning, hvorefter medlemsstater, der eksporterer materiale indeholdende skadelige organismer, skal refundere de udgifter, der er afholdt via tilskudsordningen.

3. Generelle bemærkninger

3.1. ØSU erkender forslagets betydning, idet det sikrer, at indførelsen af den nye ordning ikke på nogen måde får negative konsekvenser for sundhedstilstanden i EF, både hvad angår indslæbning af nye skadegørere og spredningen heraf på EF's område. Kommissionens forslag accepteres med forbehold af de nedenfor anførte kommentarer og forslag.

3.2. ØSU finder det ikke fyldestgørende at lægge Traktatens artikel 43 til grund for forslaget; den mener, at retsgrundlaget bør være artikel 100 A. Både i begrundelsen og i præamblen udtrykkes det klart, at forslagets væsentligste begrundelse er, at det er et nødvendigt lovgivningsmæssigt skridt hen imod gennemførelsen af det indre marked i 1992. Ja, hvis det ikke var for det indre marked, ville forslaget ikke være nødvendigt, i og med at det ikke er nødvendigt for gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik.

3.3. ØSU er ligeledes af den opfattelse, at man i en situation, som den foreliggende, hvor det er vigtigt at gøre kriterierne ensartede for at undgå risikoen for fejlfortolkninger i medlemsstaternes nationale lovgivning, i højere grad burde gå frem via forordninger end via direktiver.

3.4. ØSU undrer sig over, at behovet for at yde erstatning til de skadelidte landbrugere er blevet glemt, og at forslaget især koncentrerer sig om medlemsstaterne. Det anbefaler Kommissionen hurtigt at revidere sin indfaldsvinkel, uden at det får negative konsekvenser for medlemsstaterne. Der bør ydes fuld kompensation til de landbrugere, der lider tab eller påføres omkostninger som følge af de officielle kontrol- eller udryddelsesforanstaltninger.

3.5. ØSU henstiller kraftigt, at der løbende udgives en samlet og ajourført oversigt over alle ændringer til direktiv 77/93/EØF, så snart den foreliggende pakke med tilpasninger til de førnævnte nye forhold på det indre marked er vedtaget. De på hinanden følgende ændringer er yderst komplekse, og nogle af dem overlapper tilmed hinanden.

3.6. ØSU finder det ligeledes vigtigt, at Kommissionen på et senere tidspunkt — som den har gjort det på det beslægtede dyresundhedsområde, når det gælder udryddelsen af visse epidemiske sygdomme — overvejer et finansielt og teknisk samarbejde om udryddelseskampagner for visse plantesygdomme, som breder sig på EF's område og er årsag til gentagne og omfattende skader.

4. Særlige bemærkninger

4.1. *Artikel 1*

— Indsættelse af artikel 19 b

Da der endnu ikke er indhøstet tilstrækkelige erfaringer til at budgettere nøjagtigt, finder sektionen, at formuleringen »de bevillinger, der er til rådighed hertil på Fællesskabets budget« er farlig. ØSU har altid og vil fortsat slå til lyd for budgetdisciplin, men finder, at man for at tage højde for

undtagelser eller nødsituationer — der berører mennesker, dyr eller planter — ikke fra starten bør fastsætte budgetmæssige grænser, og den pågældende passus bør derfor slettes.

4.2. *Artikel 1*

— Indsættelse af artikel 19 c

4.2.1. Stk. 1

I tredje linje indføjes mellem »pågældende skadegørere ikke vides at forekomme« og »gennem sendinger« ordene: »eller hvor de ikke forekommer permanent« eller måske endda »når de er blevet eller er ved at blive udryddet i medlemsstaten«.

4.2.2. Stk. 2 — første led

Det forekommer mere hensigtsmæssigt at medtage »vækstmedier« i dette første led (det vil tilmed være bedre at uddybe begrebet ved at udvide det til »jord og andre vækstmedier«) i stedet for som nu at nævne det i andet led. Forsendelses- og salgsemballage bør også nævnes.

4.2.3. Stk. 2 — andet led

På samme måde mener ØSU, at også »containere eller andet transportmateriel« i klarhedens interesse bør nævnes.

4.3. *Artikel 1*

— Indsættelse af artikel 19 d, stk. 2

Formuleringen af andet punktum ændres til: »Med henblik på anvendelsen af denne bestemmelse vil utilstrækkelige undersøgelser eller kontrolforanstaltninger eller undladelse af at iværksætte sådanne, når de er påkrævede, skabe formodning om uagtsomhed, hvis det modsatte ikke kan bevises«. Denne formulering er mindre skarp end den nuværende.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets forordning (EØF) om sundhedsbestemmelser for produktion og markedsføring af afsmeltet animalsk fedt, grever og biprodukter fra afsmeltning til konsum

(90/C 168/07)

Den 27. februar 1990 besluttede Det Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium under henvisning til forretningsordenens artikel 20, stk. 3, at udarbejde en udtalelse om ovennævnte forslag.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for landbrug og fiskeri, som vedtog sin udtalelse den 5. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) enstemmigt følgende udtalelse.

I sin udtalelse af 20. december 1989 [1] forbeholdt ØSU sig ret til at afgive en tillægsudtalelse, når det havde gennemgået andre udkast til retsinstrumenter, som der henvistes til i dette forslag fra Kommissionen. Et af disse instrumenter er KOM(89) 492 endelig udg. om sundhedsbestemmelser for produkter af animalsk oprindelse. Sidstnævnte indeholder et kapitel med detaljerede betingelser for virksomheder og kølelagre. Formålet med disse regler er at bevare færdigvaren i en bakteriologisk set sund tilstand. En række af reglerne gælder derfor ikke for produktion af fedt til yderligere raffinering, da raffineringsprocessen steriliserer fedtet. På den anden side er det vigtigt, at fedtet bevares bakteriologisk rent efter raffineringen, hvilket er damp- og/eller vakuumbehandling.

Dette kan bedst opnås ved at tilføje et kapitel III med følgende ordlyd:

III. Krav om tilvirkning af afsmeltet animalsk fedt, grever og biprodukter til yderligere raffinering bestemt til konsum

1. Centraler, der opsamler råvarer og transporterer dem videre til forarbejdningsvirksomheder, skal opfylde de almindelige krav under punkterne 1, 2a), 2g), 2h), 3, 4, 5, 6,

[1] EFT nr. C 62 af 12. 3. 1990, s. 25.

7, 8, 9 og 10 i kapitel I i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. ... (produkter af animalsk oprindelse) og skal have et kølerum til opbevaring af råvarer ved en temperatur på 7° C eller derunder, medmindre råvarerne opsamles og oparbejdes inden udløbet af de frister, som er fastsat i kapitel II.

2. Forarbejdningssystemet skal være uafhængigt, hvis det er et led i en eksisterende virksomhed, som mindst har følgende:

a) et kølerum, medmindre råvarerne opsamles og oparbejdes inden udløbet af de frister, som er fastsat i kapitel II, nr. 3

b) et særskilt rum eller et sted til modtagelse af råvarerne

c) et anlæg til at lette besigtigelsen af råvarerne

d) eventuelt et anlæg til at hakke råvarerne

e) udstyr til oparbejdning af råvarerne ved afsmeltning eller udpresning eller anden egnet metode

f) særlige tanke, hvori fedtet kan holdes i flydende tilstand til forsendelse i tankvogne

g) vandtætte beholdere til bortskaffelse af råvarer, der er uegnede til menneskeføde.

3. Under raffineringen skal fedtet opvarmes til en steriliseringstemperatur i et tidsrum, som muliggør sterilisering, og derefter opbevares under forhold, som forhindrer ny kontaminering.

Ændringer i den nederlandske tekst

Bortset fra ovenstående bemærkninger, som er udtalelsens vigtigste indhold, ønsker ØSU tillige at henlede opmærksomheden på følgende problemer med den nederlandske oversættelse af Kommissionens forslag.

a) *Artikel 2, stk. 2, litra b): Definitionen på afsmeltet animalsk fedt*

De engelske definitioner »rendered« og »melted« (afsmeltet) kan ikke tydeligt oversættes til nederlandsk med »gesmolten«.

b) *Artikel 2, stk. 2, litra c): »premier jus«*

Den nederlandske oversættelse af »caul« (netmave) er ikke »darmvlies«, men »darmnet«; fedt, som fremkommer på denne måde, kaldes »netvet«.

c) *Bilag, kapitel I: Kølerummenes temperatur*

På flere sprog, deriblandt fransk og nederlandsk, tales der om en oplagringstemperatur (»opslagtemperatuur« på nederlandsk), mens der i den engelske udgave benyttes »internal temperature« (på dansk: temperatur).

d) *Bilag, kapitel I, pkt. 2, litra b) og h): særskilte rum eller steder til modtagelse af råvarerne og ekspedition af færdigvarerne*

I pkt. 2, litra b), i den engelske udgave står der »a room or a place« (et rum eller et sted). Den nederlandske udgave (»ruimte«) er ufuldstændig.

e) *Bilag, kapitel II, pkt. 3, litra c)*

I andet afsnit under litra c) oversættes »refrigerated« med »frosset« i den nederlandske udgave; den rigtige oversættelse er »gekoeld« (kølet).

f) *Bilag, kapitel II, pkt. 5*

En fejloversættelse mere; i henhold til den nuværende nederlandske oversættelse skal fremmedlegemer fjernes, men derimod ikke kød, der er uegnet til menneskeføde!

g) *Bilag, kapitel II, pkt. 7*

Urigtig nederlandsk oversættelse: »de betrokken vetten« skal erstattes af »de vetten voor raffinage«.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om indførelse af en tværeuropæisk mobilitetsfremmende ordning for universitetsstudier (»Tempus«) [1]

(90/C 168/08)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 12. februar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Herbert Nierhaus til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, den 25. april 1990 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. Oprettelsen af Den Europæiske Erhvervsuddannelsesfond og indførelsen af en tværeuropæisk mobilitetsfremmende ordning for universitetsstudier (Tempus) er to projekter, som forfølger samme mål: at stimulere de mellem- og østeuropæiske landes økonomier gennem udvekslingsprogrammer og overførsel af knowhow inden for erhvervsuddannelse samt efter- og videreuddannelse. Disse EF-projekter, som Ministerrådet på Det Europæiske Råds møde i Strasbourg den 8. og 9. december 1989 blev opfordret til at vedtage, indgår i en generel EF-politik, hvis endelige mål er at mindske, og på lang sigt fjerne, velstandsforskellen mellem Vesteuropa på den ene side og Mellem- og Østeuropa på den anden side i den fredelige sameksistens interesse.

1.2. ØSU bifalder såvel Tempus-programmet som oprettelsen af Den Europæiske Erhvervsuddannelsesfond (se separat udtalelse), eftersom det heri ser et effektivt tiltag til også ved hjælp af erhvervsuddannelse og efteruddannelse at underbygge det overordnede politiske mål. Tempus-programmet bør dog på ingen måde influere på allerede iværksatte eller planlagte bilaterale foranstaltninger af lignende karakter.

1.3. Tempus-programmet, hvis aktiviteter er rettet mod universiteterne og deres lærere og studerende, kan trække på rige erfaringer fra gennemførelsen af EF-programmer med samme eller lignende målgrupper (Erasmus, Comett, Lingua, Spes, Science m.fl.). Den foreslåede tidsplan for planlægning og gennemførelse af programmet skulle derfor så meget desto lettere kunne overholdes.

2. Særlige bemærkninger

2.1. ØSU's bemærkninger til oprettelsen af Den Europæiske Erhvervsuddannelsesfond gælder i vid udstrækning også for Tempus-programmet, så der er ingen grund til på dette sted at gentage dem i detaljer. Dog skal følgende krav fremhæves:

— passende deltagelse af arbejdsmarkedets parter i Tempus-foranstaltningerne må sikres og konkretiseres

— tilstrækkelig information eventuelt via nationale koordineringsorganer er nødvendig for Tempus-programmets effektivitet

— det er ligeledes nødvendigt at dokumentere de opnåede erfaringer og resultater samt give de berørte organer adgang dertil

— endelig bør listen i Kommissionens dokument over hovedpunkter også omfatte spørgsmål som uddannelses- og efteruddannelsespolitik, social sikring og beskæftigelsespolitik.

2.2. Endvidere må de aktiviteter, der indgår i Tempus-programmet på mellemlang sigt tillige fremkalde ændringer i universitetsstrukturerne og universitetspolitikken i Mellem- og Østeuropa gennem kontakter med universiteter i EF-landene.

2.3. ØSU bifalder, at princippet om gensidighed i udvekslingsprogrammerne fastholdes for Tempus-programmets særlige målgruppe. Langt færre vil rejse fra Vest- til Østeuropa i studieøjemed end den modsatte vej, hvilket der også er taget højde for i budgetoverslaget. I første omgang vil de vesteuropæiske studerendes interesse navnlig ligge i muligheden for at forbedre deres kendskab til værtslandets sprog. Senere bør der i højere grad lægges vægt på at give økonomistuderende kendskab til de sociale

[1] EFT nr. C 85 af 3. 4. 1990, s. 9.

og økonomiske strukturer i værtslandet som en potentiel handelspartner.

2.4. Det er af væsentlig betydning for udvekslingsforanstaltningernes effektivitet, at der opnås tilstrækkeligt kendskab til de respektive værtslandes sproglige, kulturelle og samfundsmæssige vilkår.

2.5. Det bør undersøges, om foranstaltning 1 fra starten rummer mulighed for at fremme samarbejdet mellem universiteter — dvs. mellem et fra Vesteuropa og et fra Østeuropa. »Andre organer« bør indbefatte faglige efter- og videreuddannelsesinstitutioner, især de der drives af arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer samt andre involverede i erhvervsuddannelse.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om ændring af afgørelse 84/636/EØF om opstilling af det tredje fællesprogram til fremme af udveksling af unge arbejdstagere inden for Fællesskabet

(90/C 168/09)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 30. marts 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede George Dassis til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, den 25. april 1990 enstemmigt følgende udtalelse:

1. ØSU støtter Kommissionens forslag og er enig i, at en koordinering med henblik på at gennemføre dette program sideløbende med programmet »Ungdom for Europa« vil sikre en mere sammenhængende og effektiv udvekslingsordning.

2. ØSU går derfor ind for at forlænge gyldigheden af det nuværende program med et år, således at et fjerde udvekslingsprogram senere kan forelægges sammen med det nye »Ungdom for Europa«-program og set i lyset af Kommissionens evalueringer.

3. ØSU opfordrer endvidere Kommissionen til at foreslå foranstaltninger, som kan vende tilbagegangen i unge langtidsarbejdsløses deltagelse i udvekslingsordninger og tilskynde til større deltagelse fra perifere eller dårligt stillede regioner. De særlige behov, som unge arbejdstagere i grænseområder har, burde ligeledes vies større opmærksomhed.

4. Det er klart, at iværksættelse af flere EF-foranstaltninger til fremme af den gensidige anerkendelse af uddannelseskvalifikationer, erhvervserfaring og eksamensbeviser ville være meget befordrende for en tilfredsstillende deltagelse i udvekslingsprogrammet.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets beslutning om et særprogram til forberedelse af udviklingen af et operationelt Eurotra-system

(90/C 168/10)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. januar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 130 Q, stk. 2, at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede Georges Proumens til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, den 25. april 1990 uden stemmer imod og med 1 stemme hverken for eller imod, følgende udtalelse:

1. Indledning

1.1. ØSU konstaterer, at dette forslag ligger i direkte forlængelse af Rådets tidligere beslutninger, hvis endelige formål er at skabe et avanceret automatisk oversættelsessystem, der kan behandle alle de officielle EF-sprog, og at det er i overensstemmelse med de oprindelige målsætninger for Eurotra-programmet, som blev iværksat i 1982 [1].

1.2. ØSU har regelmæssigt i sine tidligere udtalelser udtrykt interesse for Eurotra-programmet og støttet de forskellige forslag til dets gennemførelse, som er blevet fremlagt. Lige fra starten har ØSU dog stillet sig noget skeptisk med hensyn til mulighederne for at gennemføre programmet med held, specielt inden for den fastsatte tidsramme. ØSU bifalder det foreliggende forslag til beslutning for sammenhængens skyld, men også på grund af de kvaliteter, det rummer.

1.3. ØSU præciserer dog i lyset af evalueringsrapporten vedrørende Eurotra-programmet, at der er god grund til at være skeptisk. I rapporten bekræftes det nemlig, at programmet er stødt på vanskeligheder under gennemførelsen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det fremgår af de oplysninger, ØSU har fået i hænde, at arbejdet skal skride frem efter følgende plan:

a) Fastholdelse af et vokabular på 20 000 ord (som oprindeligt planlagt)

b) Arbejdet begrænses til at omfatte videnskabelige og tekniske termer

c) Inkorporering af disse termer i en »ordbog«

d) Sammenkobling af sprog, ni sprog med simultan oversættelse til de øvrige otte sprog, dvs. 72 sprogpar, opgives

e) Systemet indebærer, at der arbejdes med monolinguale par (enkelt transfert fra og til hvert sprog)

f) Man regner med, ud fra et monolingualt par, kun at oversætte til ét andet sprog.

2.2. Det står således klart, at programmets oprindelige målsætninger indsnævres væsentligt, dels på grund af teknologiske vanskeligheder, dels på grund af mangelen på kvalificerede eksperter inden for datamatisk lingvistik.

2.3. ØSU er desuden bekymret over udviklingen af et system, som kunne føre til en veritabel sproglig forarmelse, derved at de enkelte sprogs særtræk, navnlig med hensyn til ordforråd, forsvinder.

2.4. Samtidig med at den sproglige mangfoldighed må fastholdes, da den er uløseligt forbundet med medlemsstaternes sociale og kulturelle udvikling, må det befrygtes, at automatiseringen kan være ødelæggende for den kulturarv, det enkelte nationale sprog repræsenterer.

2.4.1. ØSU minder i denne forbindelse om, at det allerede har fremhævet den væsentlige rolle, oversættere fortsat vil spille ved bevarelsen af disse semantiske eller grammatiske særegenheder og nuancer, som bidrager til sprogenes rigdom. Dette må i praksis indebære en opvurdering af oversætternes funktion.

2.5. ØSU understeger endvidere, at EF's sproglige forskelligartethed og rigdom ikke kun konstitueres af de ni officielle sprog, der dækkes af Eurotra-programmet; den omfatter også regionale sprog og dialekter (gælisk, baskisk, frisisk osv.), som ØSU finder det meget vigtigt at bevare.

2.6. Eurotra-programmets drejning hen mod udvikling af redskaber til monolinguale anvendelser gør det efter ØSU's opfattelse lettere at tage hensyn til EFTA-landenes interesse for det omtalte program. Det må med dette system være lettere at integrere nye sprog som f.eks. svensk og finsk end med et system, der sigter på multilinguale anvendelser, og som ville medføre en oppustning af antallet

[1] EFT nr. L 317 af 13. 11. 1982, s. 19.

af sprogpar, der skulle behandles (mere end 100 kombinationer med to nye sprog).

3. **Særlige bemærkninger**

3.1. ØSU har noteret sig, at det er vanskeligt at finde kvalificerede eksperter, og støtter Kommissionens forslag om at afsætte 10 % af EF's bevilling til programmet til uddannelsesaktiviteter.

3.2. ØSU opfordrer endvidere Kommissionen til i denne forbindelse at undersøge muligheden for at udnytte bl.a. programmerne Comett II [1], Eurotecnet [2] og i mindre omfang Erasmus-programmet [3] til uddannelse og rekruttering af lingvister og teknikere på højt niveau.

3.3. ØSU har ligeledes noteret sig, at man har indkaldt og vil indkalde tilbud fra specialiserede virksomheder, da industriens deltagelse har vist sig absolut nødvendig for løsningen af de mange tekniske vanskeligheder, der er forbundet med programmets gennemførelse.

3.4. Det skal i denne forbindelse påpeges, at enkelte europæiske virksomheder allerede har udviklet programmer for monolingual oversættelse, som måske kunne give Kommissionen nogle meget nyttige erfaringer, som den kunne drage fordel af inden for rammerne af det foreliggende program.

3.5. Endelig har ØSU fået kendskab til et forslag om oprettelse af et »Europæisk institut for sprogteknologi« med henblik på rationalisering og bedre beherskelse af udviklingen inden for automatisk oversættelse og af de problemer, den rejser.

3.6. ØSU er ikke på stående fod i stand til at vurdere fordele og ulemper ved oprettelsen af et sådant institut. ØSU skal under alle omstændigheder høres om ethvert forslag i den retning, og et sådant forslag skal vedlægges en detaljeret finansieringsoversigt, der gør det muligt at vurdere dets omkostninger i forhold til det budget, der allerede er opstillet for gennemførelsen af de næste trin i Eurotra-programmet.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

[1] EFT nr. L 13 af 17. 1. 1989, s. 28.
[2] EFT nr. L 393 af 30. 12. 1989, s. 29.
[3] EFT nr. L 166 af 25. 6. 1987, s. 20.

Udtalelse om forslag til Rådets forordning (EØF) om oprettelse af en europæisk erhvervsuddannelsesfond [1]

(90/C 168/11)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 12. februar 1990 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Herbert Nierhaus til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, den 25. april 1990 uden stemmer imod, mens to stemte hverken for eller imod, følgende udtalelse:

1. **Generelle bemærkninger**

1.1. Højnelsen af humankapitalen er en effektiv metode til at fremme den økonomiske udvikling i Mellem- og Østeuropa — herunder navnlig Polen og Ungarn — og bringe niveauet op på det vesteuropæiske. Støtte til udbygning af den erhvervsmæssige grunduddannelse samt efter og videreuddannelsen i disse lande er derfor en god og formålstjenlig investering, som kommer erhvervslivet i hele Europa til gode, og som fremmer det økonomiske samarbejde til gavn for alle borgere. ØSU bifalder og støtter derfor kraftigt, at man opretter Den Europæiske Erhvervsuddannelsesfond, der skal tjene dette formål. Da hurtig bistand og støtte er påkrævet, bør man gøre sit yderste for at overholde tidsplanen, efter hvilken oprettelsen af Fonden skal være tilendebragt medio 1990, og at sikre Fondens finansiering også på mellemlang og lang sigt. ØSU går ud fra, at det fornødne indledende arbejde såsom bistandsplanlægning og oprettelse af rådgivningsnetværk og -organer allerede er påbegyndt og skrider hurtigt frem.

[1] EFT nr. C 86 af 4. 4. 1990, s. 12.

1.2 Der er ingen tvivl om, at støtten til erhvervsuddannelsessystemerne i Mellem- og Østeuropa er hårdt tiltrængt: det anerkendes, at Fondens struktur og arbejdsmetoder bør være fleksible, men projektet forekommer alligevel at være ret løst og lidet konkret. Derfor betragtes det som et uomgængeligt krav, at Kommissionen hurtigt finder frem til og bekendtgør, hvad den mere konkret forestiller sig.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Da Fondens vigtigste opgave er at koordinere projekterne, bør man undersøge, om forbindelserne mellem de implicerede offentlige og private organer kan styrkes gennem oprettelse af nationale koordineringsinstanser i giverlandene.

2.2. Initiativerne til de egentlige aktiviteter skal udgå fra de institutioner, der varetager den erhvervsmæssige grunduddannelse samt efter- og videreuddannelsen, og i den forbindelse kan de kompetente nationale organer og Fonden højst bidrage med økonomisk støtte og rådgivning. Ydelsen af denne bistand bør være omgivet af så lidt bureaukrati som muligt og give alle interesserede arbejdstagere uhindret adgang til uddannelsesforanstaltninger. De planlagte ordninger for tilsyn med og evaluering af erhvervsuddannelsesbistanden må under ingen omstændigheder have til følge, at bilaterale nationale projekter begrænses eller forsinkes.

2.3. Ved fastlæggelsen af projekter bør der også lægges særlig vægt på programmer, som gør det muligt for unge og voksne at tage et ophold i et vesteuropæisk land i forbindelse med deres erhvervsmæssige grunduddannelse eller efter- og videreuddannelse; formålet hermed er dels at give de pågældende direkte indblik i det tilsvarende vestlige erhvervsuddannelsessystem, dels at fremme kontakten mellem borgerne i Øst- og Vesteuropa.

Der tænkes her på alle de tilfælde, hvor støtte til udlandsophold ikke kan opnås på anden vis — f.eks. gennem Tempus-programmet — hvilket især gælder for den store gruppe af unge, som ikke er inde i et akademisk forløb.

2.4. Erhvervsmæssig grunduddannelse, efter- og videreuddannelse i EF-landene finder — med forskellig vægtning — sted i skoler, i de enkelte virksomheder og virksomhedseksterne eller fælles erhvervsuddannelsesinstitutioner. Derfor bør ikke alene de offentlige myndigheder på uddannelsesområdet, men også arbejdsgiverforeningerne, fagforeningerne og andre involverede i erhvervsuddannelsen på nationalt plan deltage i projektplanlægningen. Muligheden for at inddrage arbejdsmarkedets parter på europæisk plan i henhold til forordningsforslagets artikel 7 berøres ikke deraf og anses også for nødvendig, men bør klar og entydigt fremgå af Kommissionens tekst.

Organisationernes inddragelse på europæisk plan er også nødvendig for at sikre, at de organisationsformer, der vil udvikle sig i det mellem- og østeuropæiske erhvervsliv, også omfatter garantier for, at arbejdstagerne har den nødvendige adgang til medindflydelse på fastlæggelsen, planlægningen og gennemførelsen af erhvervs- og efteruddannelse.

ØSU går ud fra, at de hertil svarende organisationsformer inden for de socio-økonomiske interessegrupper vil udvikle sig i hurtig takt.

2.5. Tilknytningen til Cedefop er efter ØSU' opfattelse både naturlig og hensigtsmæssig. Ved at benytte en allerede eksisterende infrastruktur i form af lokaler og andre faciliteter forkorter man opstartsfasen, og omkostningerne reduceres. Dertil kommer, at Berlins geografiske beliggenhed er gunstig som følge af den korte afstand til landene i Mellem- og Østeuropa.

Når de første erfaringer er indhøstet, skal formen og indholdet af samarbejdet mellem Fonden og Cedefop konkretiseres nærmere og nedfældes i en aftale. På det indholdsmæssige plan må de to organisationer bestemt også kunne støtte hinanden i deres arbejde. Det vil f.eks. være tilfældet ved udarbejdelse af læseplaner inden for den erhvervsmæssige efter- og videreuddannelse, udveksling af erfaringer i forbindelse med udvikling af uddannelses- og undervisningsmidler eller med hensyn til metoder til undersøgelse og sammenligning af ækvivalensen i uddannelsernes indhold og afslutningsniveau. Man bør træffe organisatoriske forholdsregler til sikring af dette. Man kunne f.eks. overveje at oprette et paritetisk sammensat koordineringsorgan, hvor bestyrelserne for de to organisationer er repræsenteret.

Man bør dog først og fremmest tilstræbe at give Fonden en statut i lighed med Cedefop's, som bl.a. indeholder bestemmelser om:

— bestyrelsens sammensætning

— formandskabet

— direktørens udnævnelse

— inddragelse af arbejdsmarkedets parter.

2.6. Det er særligt vigtigt for indsatsens effektivitet at sikre informationsstrømmen fra Fonden til virksomhederne og erhvervsuddannelsesinstitutionerne, eventuelt gennem nationale koordineringsinstanser. Hertil hører offentliggørelse af planer og projektresultater på giver- og modtagerlandenes sprog, information om betingelser og forudsætninger for, at uddannelsesinstitutioner og virksomheder kan deltage i fællesskabsprojekter, samt formidling af samarbejdspartnere.

2.7. Man bør især hurtigt undersøge, hvilke erfaringer og resultater fra tilsvarende EF-programmer der kan overføres på de særlige forhold i Mellem- og Østeuropa.

2.8. Programmer for lederuddannelse er af primær betydning for en hurtig opbygning af markedsøkonomiske strukturer. Man bør snarest udvikle og gennemprøve modeller for efter- og videreuddannelsesseminarer og erhvervsuddannelsesprogrammer — f.eks. på områder som regnskabsføring, marketing, udenrigshandel og virksomhedsorganisation. I den forbindelse kan man drage nytte af de erfaringer, som allerede er indhøstet i nationale offentlige og private uddannelsesinstitutioner og i de organisationer, som beskæftiger sig med erhvervsuddannelsen.

2.9. Man bør hurtigst muligt planlægge en udvidelse af Fondens aktiviteter, som går ud over samarbejdet med Polen og Ungarn, for så vidt andre østeuropæiske staters ønsker og behov giver grundlag for det, og det er muligt at sikre finansieringen gennem bidrag fra henholdsvis individuelle stater og EF.

2.10. På baggrund af, at den fremadskridende integration i Europa må forventes at ville omfatte mere end det nuværende EF, ses det som noget meget positivt, at den foreslåede artikel 15 også taler om tredjelande som bidragydere.

ØSU anser det desuden for gavnligt, hvis Fonden holder kontakt med alle internationale organisationer, som beskæftiger sig med og gennemfører udviklingsprogrammer på dette område.

2.11. Fonden bør bistås af et rådgivende udvalg, som med regelmæssige intervaller på f.eks. 6 måneder yder faglig rådgivning i tilknytning til Fondens arbejde.

For at sikre, at Fonden hurtigt bliver funktionsdygtig, bør denne opgave henvises til ØSU's socialsektion.

2.12. ØSU forventer at få stillet de erfaringsvurderinger, der omtales i forordningsforslagets artikel 16, til rådighed.

2.13. Endelig er det ØSU's forventning, at der på grund af Erhvervsuddannelsesfondens kommende aktiviteter ikke vil ske nogen svækkelse af Kommissionens indsats med andre opgaver, navnlig inden for udviklingen af strukturs svage regioner i Fællesskabet.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 89/392/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om maskiner [1]

(90/C 168/12)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 22. januar 1990 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Paul Flum til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling (mødet den 25. april 1990) med stort flertal for og en stemme imod følgende udtalelse:

Det Økonomiske og Sociale Udvalg går ind for direktivforslaget, men fremsætter dog følgende bemærkninger:

1. *Generelle bemærkninger*

1.1. *Emne*

Formålet med Kommissionens forslag er at garantere den frie bevægelighed for »mobile« maskiner, som omfattes af direktivets anvendelsesområde, ved at harmonisere de enkelte landes divergerende bestemmelser om konstruktion og fremstilling.

Maskinernes »mobilitet« resulterer i særlige, typiske risici, som gør det berettiget at opstille et særligt regelsæt for denne maskingruppe som led i et omfattende direktiv om maskiner.

Desuden er det hensigten også at udstede et »brugerdirektiv« om mobile maskiner (de foreliggende forskrifter er især rettet til producenterne).

Forskellige maskindirektivers varierende emneområder og målgrupper kan resultere i misforståelser ved den senere

[1] EFT nr. C 37 af 17. 12. 1990, s. 5.

gennemførelse. ØSU understreger derfor betydningen af forslaget, som består i, at der i modsætning til det oprindeligt planlagte særdirektiv nu lægges op til et færdigt regelsæt, hvori man har draget omsorg for

— at forskrifterne supplerer og er i samklang med hinanden og med det brugerdirektiv, som senere skal udstedes

— at anvendelsesområderne (afgrænsninger) og de grundlæggende krav fremstilles overskueligt, let forståeligt og logisk (1).

1.2. *Økonomiske og sociale virkninger*

Der findes ingen central EF-statistik over antallet og alvorsgraden af ulykker, som skyldes brug af mobile maskiner. En sådan statistik anses imidlertid for meget nødvendig i forbindelse med det planlagte standardiserings- og forvaltningsarbejde. En opgørelse over de farligste områder og over ulykkesårsager forudsætter ligeledes utvetydige henvisninger til bestemmelser i direktiver samt standarder. Det henstilles, at man gennemgår direktivbestemmelserne med dette for øje, og at der ses nærmere på, hvordan og af hvem fremtidige, centrale EF-ulykkesstatistikker skal opstilles.

1.3. *Høring af de berørte parter*

Der udtrykkes tilfredshed med, at man allerede under det forberedende arbejde i vid udstrækning inddrog de berørte kredse. Der bør sørges for, at et stående fagligt udvalg med deltagelse af arbejdsmarkedets parter eller af sagkyndige udpeget af disse også holdes orienteret om og inddrages i det planlagte standardiseringsarbejde.

1.4. *Overgangsperioden*

Kommissionen opererer med en relativt lang overgangsperiode for gennemførelse af direktivet med harmoniserede standarder. Divergerende fortolkning af de grundlæggende sikkerheds- og sundhedskrav kan i denne overgangsperiode føre til hyppig anvendelse af beskyttelsesklausulen. Der udtrykkes tilfredshed med, at Kommissionen vil søge at finde frem til fælles holdninger i forbindelse med vurderingen af de tekniske løsninger. Da sådanne procedurer og afgørelser kan have vidtrækkende konsekvenser og skabe præcedens, må det sikres, at arbejdsmarkedets parter inddrages på passende vis. Det »stående faglige udvalg« (pkt. 1.3) kunne fastsætte, hvilke procedurer der skal benyttes i sådanne tilfælde.

Der må nedfældes bestemmelser, som koordinerer de forskellige overgangsperioder i enkeltdirektiver (f.eks. om personlige værnemidler). Overgangsperiodens udnyttelse skal være sagligt begrundet og må ikke føre til et ringere beskyttelsesniveau.

1.5. *Standardiseringens rolle*

Det fremtidige sikkerhedsniveau afhænger i høj grad af nye, harmoniserede europæiske standarder. Der udtrykkes tilfredshed med CEN's initiativ, som har til formål

— at opstille en oversigt over de eksisterende internationale og nationale standarder,

— at fastlægge standardiseringsbehovene,

— at udarbejde et standardiseringsprogram med prioriteter.

Der gås ud fra, at man i denne procedure på passende måde vil inddrage arbejdsmarkedets parter

— i det stående specialudvalg, som nævnes i pkt. 1.3, hvad de enkelte maskinkategorier angår, og

— det stående udvalg, som omtales i direktiv 83/189/EØF, hvad den samlede standardisering angår.

2. Direktivforslaget

2.1. *Anvendelsesområde*

Anvendelsesområdet fastlægges i en tilstrækkelig bredt formuleret definition. Visse udtrykkeligt nævnte maskinformer er udelukket, såsom maskiner der ellers opfylder definitionen på bevægelige maskiner, men som er omfattet af et EØF-direktiv, der indeholder væsentlige sikkerheds- eller sundhedskrav. Især sidstnævnte begrænsning har stor betydning for den praktiske gennemførelse, og specielt grænsetilfælde vil kunne fortolkes. Det bør sikres, at transportmidler, dvs. køretøjer med arbejdsredskaber (erhvervskøretøjer), opfylder både arbejdsbeskyttelses- og trafiksikkerhedsdirektiverne (typegodkendelsesdirektiv 70/156/EØF) og falder ind under det foreliggende direktiv.

Ved formuleringen af undtagelserne bør det også tydeliggøres, om den mobile maskine som helhed omfattes af undtagelsen eller kun dele af den. Anlæg som f.eks. trykbeholdere, der er indbygget i en mobil maskine, resulterer ikke i nogen generel undtagelse for den pågældende mobile maskine, men fører til en vurdering af kravene til trykbeholdere, på hvilket område det eksisterende trykbeholderdirektiv lægges til grund. Der bør fastsættes bestemmelser om salg og leasing af brugte og allerede markedsførte maskiner.

2.2. *Overensstemmelsesattestering*

2.2.1. Proceduren for attestering med sigte på erhvervelse af EF-mærket beskrives i direktivet. Herefter er også fabrikantens repræsentant beføjet til at udstede overensstemmelsesattester. Det skal tydeliggøres, hvem der kan optræde som fabrikantens repræsentant, og om også

(1) I denne forbindelse henviser ØSU til sin resolution af 7. juli 1988 om det nødvendige i at udtrykke sig i et klart og forståeligt sprog.

ansvarsbyrden påhviler repræsentanten, dersom overensstemmelsesattesten er udstedt af en sådan.

Det bør fastsættes, at fabrikanten er eneansvarlig. Der er jo tale om en meget betydningsfuld, grundlæggende forpligtelse, som ikke bør kunne uddelegeres, uanset spørgsmålets ansvarsretlige aspekter.

2.2.2. Hvad angår overensstemmelseserklæringer (jf. bilag V) i det eksisterende maskindirektiv og EF-mærkeundersøgelser, kræves det, at fabrikanten udarbejder et teknisk dossier samt planer, hvor der foretages »en beskrivelse af de løsninger, der er valgt, for at forebygge de risici, som den mobile maskine frembyder«. Det henstilles at foretage en principielt vigtig tilføjelse: inden der findes frem til og opstilles løsninger, bør risiciene identificeres og analyseres. Det vil være rimeligt også at anføre de analyserede risici og de dertil svarende sikkerhedsforanstaltninger (oplysninger om risiko- og sikkerhedsløsninger). Denne henstilling skal ses i sammenhæng med udviklingen af sikkerhedsanalyser i virksomhederne, som begynder med det enkelte delelement.

2.3. *Generelle bemærkninger til de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav*

2.3.1. Kommissionen beskriver meget rammende, hvor vigtigt princippet om integrering af sikkerheden er. Målet er at udforme en maskines enkelte bestanddele på en sådan måde, at sikkerhedstekniske foranstaltninger så vidt muligt gøres overflødige. Under henvisning til bemærkningerne i pkt. 1.1 bør sådanne krav til integrering af sikkerheden ved udformningen af en maskines funktionelle egenskaber konsekvent nedfældes i et særskilt afsnit, således som det også foreskrives i direktivets bilag I, pkt. 1.1.2.

2.3.2. Nogle grundlæggende krav til udformningen af mobile maskiner har principiel betydning. Eksempler: »Klima«, over-/undertryk i hydrauliske og pneumatiske systemer, transportvenlig udformning, krav til beskyttelsesudstyrets udformning, fysisk og psykisk belastning.

2.3.3. Absolut sikkerhed kan der efter ØSU's opfattelse ikke blive tale om.

Den resterende risiko må imidlertid reduceres ved, at der på alle områder tilstræbes og anvendes normer i overensstemmelse med den højeste sikkerhedstekniske formåen og viden.

2.3.4. Sondring mellem direktiver og standarder

Det kræves efter den nye metode, at der sondres klart mellem på den ene side grundlæggende krav, som omfatter målsætninger (beskyttelsesmål), og som skal anføres i direktiverne, på den anden side konstruktionsrelaterede produktions- og løsningskoncepter, som skal fastsættes i form af standarder.

Ud fra dette princip er nogle få, mindre ændringer nødvendige (f.eks. i pkt. 3.5.3, Bilag I« ... de nævnte produkter ... kan fjernes ved hjælp af forstøvning af vand ...«).

2.3.5. Prioritering af sikkerheds- og sundhedsbeskyttelsen

Ved rettidig, planlagt sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse skal det sikres, at der principielt ikke opstår risici ved omgangen med og brugen af maskiner. Her skal man i hvert enkelt tilfælde gøre brug af den nyeste, ulykkesforebyggende teknik.

Det er imidlertid også nødvendigt, at arbejdstagere og forbrugere gøres helt fortrolige med den korrekte brug af maskiner gennem passende uddannelse, videreuddannelse og information.

Til beskyttelsesprincippet — hvorefter der skal træffes beskyttelsesforanstaltninger, når maskiner alligevel frembyder risici — findes intet alternativ.

De væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav udelukker, at maskinen kun forsynes med sikkerhedsudstyr, »såfremt dens dimensioner muliggør dette« (bilag I, pkt. 3.2.1 eller pkt. 3.4.5 ...).

Udgangspunktet bør være det omvendte: hvis der optræder bestemte risici, eller der må regnes med sådanne, skal maskinen dimensioneres således, at der (evt. senere) kan installeres beskyttelsesudstyr eller kabine.

2.3.6. Tekniske bemærkninger

Kommissionen bør undersøge, om elevatoranlægget til transport af tårnkranførere falder ind under direktivets anvendelsesområde.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG I

Følgende ændringsforslag, som var indgivet i overensstemmelse med forretningsordenen, blev forkastet under forhandlingerne:

Side 2 — pkt. 1.4

Efter andet afsnit tilføjes følgende:

»Under alle omstændigheder, og netop for at gøre overgangsperioden effektiv og nyttig, bør man i konsekvens med og på linje med ånden i direktivforslagets fjerde betragtning indlede artikel 1, stk. 8, på følgende måde:

»Medlemsstaterne skal desuden tillade markedsføring ...«.

Hvis man blot giver medlemsstaterne »mulighed« for at tillade markedsføring, kan der opstå uheldige konsekvenser, og »muligheden« kan benyttes til at opstille hindringer inden for EF og ikke til i praksis at iværksætte »overgangsordningen«.«

Begrundelse

Fremgår af ændringsforslaget.

Resultat af afstemningen

21 stemte for.

56 stemte imod.

Tre stemte hverken for eller imod.

Udtalelse om udkast til Rådets direktiv om ændring af direktiv 80/836/Euratom om fastsættelse af de grundlæggende normer for beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes sundhed mod de farer, der er forbundet med ioniserende stråling for så vidt angår forudgående godkendelse af overførsel af radioaktivt affald [1]

(90/C 168/13)

Kommissionen besluttede den 30. november 1989 under henvisning til Euratom-Traktatens artikel 31 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om udkast til ovennævnte direktiv.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede Paul Flum til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling den 25. april 1990 uden stemmer imod og med syv stemmer hverken for eller imod, følgende udtalelse:

1. Generelle bemærkninger

1.1. De nugældende normer er fastlagt i Rådets direktiv 80/836/Euratom, som ændret ved Rådets direktiv 84/467/Euratom. Heri er fastsat helt generelle krav vedrørende transport. For at muliggøre en sikker administrativ overvågning af, hvor det radioaktive affald befinder sig i transportkæden, er der behov for mere præcise regler vedrørende overførsel af sådant affald. Det er dette, det foreliggende udkast tager sigte på.

1.2. Med henblik herpå foreslås det, at artikel 5 i direktiv 80/836/Euratom kompletteres, og at der tilføjes et bilag I A, der beskriver den administrative procedure i forbindelse med overførsel af radioaktivt affald.

1.3. Kommissionen redegør på overbevisende måde for det nødvendige i en administrativ overvågning af overførsel af radioaktivt affald.

1.4. ØSU stiller sig yderst positiv over for principperne i Kommissionens forslag.

2. Generelle bemærkninger om administrativ overvågelse af overførsel af radioaktivt affald

2.1. Bilag I A indeholder en detaljeret beskrivelse af proceduren med hensyn til forudgående anmeldelse til de berørte myndigheder, indhentning af tilladelser samt ledsagedokumenter, som følger overførslen.

2.2. Da flere forskellige medlemsstater og tredjelande kan blive berørt direkte eller indirekte af en transport, er det blevet tilstræbt at dække alle aspekter. Dette bevirker imidlertid, at det er vanskeligt at opfylde kravet om en enkel og kontrollerbar ordning.

[1] EFT nr. C 5 af 10. 1. 1990, s. 7.

2.3. Gang på gang opskræmmes offentligheden af meldinger om uregelmæssigheder i forbindelse med transport af radioaktivt affald. Det, der gav stødet til udarbejdelsen af dette direktivudkast, var netop et sådant tilfælde med uregelmæssigheder omkring transport af radioaktivt affald. Som så ofte før skyldtes dette tilfælde ikke mangler ved den administrative kontrol, men derimod at der var tale om en forfalsket deklaration, hvorefter indholdet af de pågældende affaldstønder ikke stemte overens med de angivne oplysninger.

2.4. Administrativ overvågning af affaldstransportoperationer anses for afgørende vigtig. Da en overholdelse af reglerne selvsagt er en forudsætning for, at hensynet til de beskæftigedes og befolkningens sikkerhed ikke bliver tilsidesat, må enhver deltager i transportoperationen, lige fra producent til aftager, til enhver tid kunne drages til ansvar. Samtidig tilkommer det myndighederne at udvikle egnede procedurer, således at de via egnede kontrolforanstaltninger på følsomme punkter i transportoperationen kan overvåge, om forskrifterne er overholdt, og straks skride ind, dersom der konstateres manglende efterlevelse.

2.5. I direktivudkastet stilles der med rette krav om, at såvel producent som modtager betragtes som tilstrækkeligt kvalificerede af de kompetente myndigheder. Dette gælder for alle, der deltager i transportoperationen. Her bør man ikke vige tilbage for også at anvende midler som inddragelse af et firmas autorisation.

3. Bemærkninger til direktivudkastet

3.1. ØSU skal påpege, at de i direktiv 80/836/Euratom omhandlede transporter ikke berøres af det fremlagte direktivudkast. Direktivet om overførsel af radioaktivt affald tager sigte på at afhjælpe en hidtil eksisterende mangel på dette område.

3.2. Direktivudkastet omhandler ikke spørgsmål som måling, identifikation, emballeringsform, den konkrete overvågelse eller risikograd. Disse spørgsmål er dækket af andre direktiver og overenskomster (vedrørende ansvar, forebyggende forholdsregler, måling, identifikation og blanding), som burde have været anbragt i bilaget.

3.3. ØSU ville have anset det for formålstjenligt, dersom Kommissionen havde fremlagt et forslag, som ikke kun havde taget form af en komplettering af direktiv 80/836/Euratom, men af et nyt direktiv, der dækkede alle de spørgsmål og bestemmelser, der knytter sig til dette problem. Hermed ville anvendelsen af europæisk ret på dette område have været enklere også for brugeren og dermed frembudt større retssikkerhed.

3.4. Men under alle omstændigheder hilser ØSU det fremlagte direktivudkast velkommen, eftersom det repræsenterer et vigtigt skridt hen imod en forbedring af sikkerheden på dette område. Det fæster imidlertid lid til, at Kommissionen vil tage nedenstående forslag til følge i det endelige direktiv.

3.5. Overførsel af militært affald (mængder, farepotentiale) er ikke omhandlet. Kommissionen bør drage omsorg for, at også dette område medtages.

3.6. Farerne ved overførsel af toksisk kemisk materiale bør også omhandles i direktivet. Det må således undgås, at affald, der retteligt bør behandles som toksisk affald, i stedet klassificeres som f.eks. svagt radioaktivt affald og dermed underkastes mindre strenge sikkerhedsforanstaltninger.

3.7. ØSU anmoder Kommissionen om snarest at omsætte sikkerhedsforskrifterne til praksis.

4. Særlige bemærkninger til direktivudkastet

4.1. *Artikel 1, stk. 1*

4.1.1. Ifølge artikel 1, stk. 1, skal der kun indhentes forudgående godkendelse for overførsel af radioaktive stoffer, for hvilke der ikke er planlagt nogen anvendelse, og som derfor er bestemt til endelig oplagring. Undtaget fra godkendelsespligt er i konsekvens heraf radioaktive stoffer og materialer, der transporteres som led i produktionscyklen eller med henblik på oparbejdning, for senere — hyppigt efter adskillige års midlertidig oplagring — at blive genanvendt.

4.1.2. ØSU er ingenlunde overbevist om, at der er nogen rimelig begrundelse for på denne måde at indskrænke direktivets anvendelsesområde. Det har således ikke kunnet opnå sikkerhed for, at transport af de pågældende radioaktive stoffer og materialer falder ind under direktiv 80/836/Euratom eller andre egnede EF-retsregler.

4.1.3. I mangel af sådanne garantier vil der efter ØSU's mening opstå et alvorligt »hul« i direktivudkastet, hvilket er i modstrid med dets erklærede hensigt, nemlig at sikre befolkning, arbejdstagere og miljø en bedre beskyttelse mod farerne ved ioniserende stråling. Kommissionen bør derfor straks undersøge mulighederne for at udstrække direktivudkastets anvendelsesområde til at omfatte samtlige radioaktive stoffer, uanset disses umiddelbare eller endelige anvendelse, eller at indføre en tilsvarende ordning, som tager højde herfor.

4.2. *Bilag I A*

4.2.1. Del I: Definitioner og generelle krav

4.2.1.1. Stk. 1

a) Med hensyn til definitionen af radioaktivt affald i direktivudkastet henvises til bemærkningerne i pkt. 4.1.

b) Kommissionen anmodes om at opfordre medlemsstaterne til konkret at angive, hvem der er de kompetente myndigheder.

c) Begrebet »producent af radioaktivt affald« er for snævert defineret. F.eks. er brugere af radioaktive kilder til bestråling, materialetestning osv. ikke medtaget; hertil kommer, at strålingskilder ofte af brugeren leveres tilbage til producenten, som dernæst bortskaffer eller oparbejder disse.

d) Definitionen af »indehavere af radioaktivt affald« dækker ikke i tilstrækkeligt omfang juridiske personer som speditører, transportører og disses eventuelle underleverandører. Disse begreber må fastlægges mere entydigt.

4.2.1.2. Stk. 2

Såvel den transportør, der varetager transporten, som »indehaverne«, der foranlediger transporten, bør medtages her.

4.2.2. Del III

Stk. 10

Ifølge stk. 10, 1. afsnit, skal bekræftelsen af modtagelsen senest en måned efter modtagelsen af anmeldelsen fremsendes til indehaveren af affaldet. Dette vil sige, at overførslerne af affaldet kan finde sted på et tidspunkt, hvor transitmedlemsstaten ikke har mulighed for at udnytte sin ret.

Denne fremgangsmåde rummer derfor et stort faremoment, eftersom man ikke kan udelukke muligheden af bekvemmelighedsattester eller tilfælde af manglende uddannelse i modtagerlandene, hvilket jo bl.a. var en af grundene til, at man udarbejdede det nye direktivudkast.

Ifølge punkt 10, litra d), andet underafsnit, har myndighederne i den sidste transitmedlemsstat, der grænser op til et tredjeland, som er bestemmelsessted for affaldsoverførslen, ret til at udstede bekræftelse af modtagelse eller til at gøre indsigelser i stedet for bortskaffelsesmedlemsstaten. En transitmedlemsstat, der har til hensigt at udøve denne ret, kan dog først gøre dette tre måneder efter, at den har givet Kommissionen og de øvrige medlemsstater underretning herom.

ØSU finder, at denne frist, som i alt kan nå op på fire måneder, ikke blot kan skabe operationelle hindringer, der indebærer ekstraudgifter bl. a. på grund af oplagringsbehovet, men også øge risikoen for en forringet beskyttelse af befolkningen, arbejdstagerne og miljøet, hvilket ville være i modstrid med det forelagte direktivudkasts formål.

ØSU foreslår derfor, at denne bestemmelse bringes på linje med artikel 6, stk. 4, i Basel-Konventionen om »Kontrol med grænseoverskridende transport af farligt affald og dettes bortskaffelse« og formuleres således:

»En transitmedlemsstat (..) skal straks underrette Kommissionen og de øvrige medlemsstater herom. Den kan derefter udøve denne ret inden for en frist på 60 dage efter en sådan underretning.

Stk. 14

Formuleringen af stk. 14 åbner op for muligheden af forskellige sikkerhedsstandarder. Kommissionen bør finde en formulering, der sikrer, at sikkerhedsnormerne i såvel bortskaffelses-som transitmedlemsstaterne fastsættes på samme høje niveau.

4.2.3. Del VI

Stk. 22

Det må sikres, at producenten af det radioaktive affald ikke fritages for sit ansvar, førend affaldet er endeligt oplagret eller oparbejdet. De pågældende bilag bør opbevares i mindst ti år.

Det samme gælder for del VII, stk. 26. Der må sikres en ubrudt kontinuation i ansvarskæden.

4.2.4. Del VIII

Kommissionen må sikre, at den i forbindelse med fremsendelse af oplysninger til de kompetente myndigheder også gør brug af moderne kommunikationsmidler som f.eks. telefax og elektronisk post.

Med hensyn til myndighedernes kompetence bør det fra Kommissionens side sikres, at korrespondancen mellem affaldsindehaveren og de berørte myndigheder om overførsel af radioaktivt affald kun passerer via de for ham kompetente myndigheder i bortskaffelsesstaten. Herigennem vil myndighederne i bortskaffelsesstaten kunne fastholde overblikket over den samlede procedure. Kun på denne måde vil det kunne sikres, at de ansvarlige myndigheder informeres om uregelmæssigheder og dermed kan koordinere de herfor krævede forholdsregler.

4.2.5. Del IX

Stk. 30

Første tankestregsled: ordet »væsentlig« udgår.

Andet og tredje tankestregsled:

Begreberne »mængden og arten« bør udvides til også at omfatte affaldets beskaffenhed, således at der bedre kan tages højde for de forskelligartede problemer, der knytter sig til materialer i fast, flydende, pulveragtig m.v. form. Arten af den stråling (alpha, beta, gamma), affaldsmaterialet måtte udsende, er heller ikke omhandlet.

4.2.6. Del X

ØSU bifalder, at der hvert andet år vil blive udarbejdet en rapport, som bl.a. skal forelægges Det Økonomiske og Sociale Udvalg. Man ser frem til en rapport, udarbejdet i samråd med de berørte arbejdstagere, som på en letfattelig og utilsløret måde gør status over erfaringerne med dette direktiv og drager eventuelle nødvendige konklusioner.

4.2.7 Del XII

Erfaringerne viser, at det kun er muligt at foretage en elektronisk form for overvågning. Af denne grund bør et ledsagedokument ikke fylde mere end én side på en billedskærm, da der erfaringsmæssigt er en tendens til, at rubrikker, som strækker sig ud over en side, overses eller udfyldes mangelfuldt. I konsekvens heraf bør Kommissionen begrænse sig til de vigtigste oplysninger.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Følgende ændringsforslag blev forkastet under forhandlingerne:

Side 3, punkt 4.1.1.

Sidst i punktet tilføjes:

»Det er derfor vigtigt, at affaldet identificeres som sådant på oprindelsesstedet, således at det ikke senere atter en gang kan indgå i brændselskredsløbet eller oparbejdes«.

Punkt 4.1.2 og 4.1.3.

Udgår.

Begrundelse

Tilføjelsen til 4.1.1 understreger affaldets specifikke endelige karakter.

Grunden til at de to ovennævnte punkter ønskes slettet er, at det må sikres, at begrundelsen for ændringen af det pågældende direktiv ikke går tabt gennem en udvidelse af anvendelsesområdet.

Sigtet med direktivet er helt klart at opstramme bestemmelserne for overførsel af radioaktivt affald, der hvor erfaringerne har vist, at de nugældende bestemmelser er mangelfulde.

Det vil være en alvorlig fejl, som kan føre til misforståelser, hvis denne klare målsætning udvides til at gælde alt radioaktivt materiale. Dette vil fjerne opmærksomheden fra selve affaldstransporten og stride imod Det Internationale Energiagenturs, Lomé-Konventionens og de nationale bestemmelser om transport af materialer, der indgår i brændselskredsløbet, eller som er bestemt til oparbejdning. Disse bestemmelser har både været dækkende og gennemførlige i praksis.

Resultat af afstemningen.

Stemmer for: 27.

Stemmer imod: 61.

Stemmer hverken for eller imod: ni.

Udtalelse om Fællesskabets middelhavspolitik

(90/C 168/14)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 30. januar 1990 i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 20, stk.4, at afgive en udtalelse om Fællesskabets middelhavspolitik.

Som følge af den korte frist, der blev sat for udarbejdelsen af denne udtalelse, så Det Økonomiske og Sociale Udvalg sig nødsaget til at pålægge Andrea Amato i egenskab af hovedordfører at forberede ØSU's arbejde med dette spørgsmål.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, mødet den 26. april 1990, uden stemmer imod, mens 15 hverken stemte for eller imod, følgende udtalelse:

1. Indledning

Den 12. juli 1989 vedtog Det Økonomiske og Sociale Udvalg en initiativudtalelse (ledsaget af en rapport fra sektionen for EF's eksterne forbindelser, handels- og udviklingspolitik), hvori der fremsattes krav om samt forslag til en ny middelhavspolitik for Det Europæiske Fællesskab.

I sin tale til eksternsektionen den 13. oktober 1989 erklærede kommissær Abel Matutes sig i det væsentlige enig i retningslinjerne i ØSU's udtalelse, som han lovede at tage hensyn til ved Kommissionens udarbejdelse af forslag til fornyelse af EF's middelhavspolitik.

Det Europæiske Råd i Strasbourg har siden da bekræftet sin interesse for en videreførelse og udbygning af middelhavspolitikken.

Kommissionen har siden hen forelagt Rådet en meddelelse med titlen »På vej mod en ny middelhavspolitik«.

Den 5. februar 1990 havde Rådet en orienterende drøftelse af de hovedlinjer, som Kommissionen foreslår; Rådet opfordrede Kommissionen til på baggrund af drøftelserne at forelægge konkrete forslag.

Formålet med denne udtalelse er at give eksternsektionens vurdering af såvel Kommissionens meddelelse — idet det i øvrigt beklages, at ØSU ikke er blevet anmodet om at udtale sig om meddelelsen — som af Rådets konklusioner.

2. Generelle bemærkninger til Kommissionens meddelelse

2.1. *Kommissionen foreslår en ny middelhavspolitik*

2.1.1. Den relancering af middelhavspolitikken, som Kommissionen foreslår, er et led i den nye »nærhedspolitik«, som har til formål at lade EF spille en mere forpligtende rolle i forhold til de omliggende områder: EFTA, Mellem- og Østeuropa, Middelhavsbækkenet.

ØSU er helt enig i denne politik og henviser til, at ØSU allerede i udtalelsen af 12. juli 1989 fremhævede, at EF's politik over for disse områder bør holdes adskilt fra politikken over for de områder, hvor vægten lægges på handelsinteresser, og fra den politik, som hovedsagelig tager sigte på udviklingsstøtte og -samarbejde. Politikken bør tværtimod være karakteriseret ved komplementaritet, synergier og, på længere sigt, økonomisk integration.

2.1.2. I denne forbindelse har ØSU set nærmere på bestræbelserne på at etablere et strategisk område (politisk, økonomisk og markedsmæssigt) mellem europæiske lande og middelhavslande (omfattende samtlige de områder, som er genstand for »nærhedspolitikken«), der formår at konkurrere og dialogere med de to øvrige store strategiske områder i verden, nemlig det amerikanske og det asiatiske.

De nylige omvæltninger på den politiske scene verden over i kølvandet på de igangværende demokratiske revolutioner i Mellem- og Østeuropa bekræfter efter ØSU's opfattelse det nødvendige i at fortsætte med at forfølge denne målsætning.

Samling af hele dette euro-mediterrane område til én stor økonomisk og politisk enhed er den eneste måde, hvorpå det europæiske kontinent kan søge ly mod de to største trusler, som nu klart og tydeligt er ved at aftegne sig, nemlig nationalisme og islamisk fundamentalisme. Opbygning allerede nu af det strategiske euro-mediterrane område er ikke ensbetydende med, at man i dag skal opkaste det spørgsmål, hvilke institutionelle forbindelser, der skal knytte området sammen; derimod skal der udformes en politik beroende på konvergens og integration mellem de forskellige områder, og især integration inden for hvert enkelt af områderne. Med et sådant perspektiv vil man også komme et positivt skridt videre i den igangværende debat om et Storeuropas grænser.

2.1.3. Den lokomotivrolle, som EF objektivt set skal spille i denne proces, hviler på to forudsætninger:

— Fuld politisk handlefrihed for EF og dermed fremskyndelse af dets politiske enhedsbestræbelser i retning af etablering af en føderation af tolv lande.

— Det nødvendige i, at EF udvikler sin egen rolle set i forhold til det euro-mediterrane område, idet man konstant skal bære den indbyrdes afhængighed og de fælles strategiske udsigter in mente, uden at foretage nogen undervurdering. Naturligvis skal der i politikken hen imod komplementaritet og integration tages højde for udviklingen og de specifikke forhold i hvert enkelt af de berørte områder: EFTA, Mellem- og Østeuropa, Middelhavsbækkenet.

2.1.4. Af disse årsager tilslutter ØSU sig de politiske, økonomiske, sociale og miljømæssige bevæggrunde, der fremføres i Kommissionens meddelelse som baggrund for EF's fornyede interesse for udvikling af middelhavstredjelandene »på et tidspunkt, hvor forhåbningerne i tredjelandene i middelhavsområdet klart påvirkes af Fællesskabets nye dynamik«.

2.1.5. I særdeleshed fremdrager ØSU, at dets udtalelse af 12. juli 1989 ligger helt på linje med Kommissionens foruroligende analyse af forværringen af den demografiske dynamik, skærpelsen af de sociale skævheder, miljøforringelsen i hele Middelhavsbækkenet samt den fortsatte eksistens af forhold, som bærer kimen til betydelig politisk ustabilitet.

2.1.6. ØSU er også helt enig i Kommissionens understregning af de bange anelser, som gennemførelsen af det indre marked i EF afstedkommer, både hvad samhandelen angår (50 % af middelhavstredjelandenes eksport går til EF) og på det sociale område, »specielt som følge af udsigten til en fælles visumpolitik«. Det er enig i, at »bekymringerne forstærkes af udsigten til en langt snævrere økonomisk integration mellem »1992«-Fællesskabet og EFTA-landene samt muligheden for udvikling af særlige handelsforbindelser med østlandene«. ØSU mener, at der er ved at aftegne sig en risiko for, at EF trods erklæringerne om »nærhedspolitikken« ender med at undervurdere Middelhavsbækkenets betydning. Årsagen til, at EF ikke kan tillade sig at løbe denne risiko, er effektivt forklaret i konklusionerne i Kommissionens meddelelse:

»I betragtning af den nuværende udvikling i henholdsvis Fællesskabet og tredjelandene i middelhavsområdet føler Kommissionen sig overbevist om, at en forværring af den økonomiske og sociale ligevægt mellem de to områder vanskeligt vil kunne tolereres på kort sigt.

På grund af den snævre geografiske forbindelse og det tætte handelssamkvem mellem disse områder er stabilitet og velstand i middelhavsområdet en væsentlig forudsætning for velstand og stabilitet i Fællesskabet. Det er i sidste ende Fællesskabets egen sikkerhed, der står på spil (lokale eller regionale konflikter, politisk ustabilitet, terrorisme, narkoproblemer og miljø).«

ØSU tilslutter sig fuldt ud denne argumentation, som også indtog en central plads i ØSU's udtalelse af 12. juli 1989. Man mener i øvrigt, at kun opbygning af et strategisk euromediterrant område i den ovenfor anførte betydning kan forhindre, at EF løber risikoen for en »nærhedspolitik«, som bliver præget af skævhed i forhold til de sydlige lande.

2.1.7. ØSU er derfor enig, når Kommissionen konkluderer, »at relationerne mellem Fællesskabet og tredjelandene i middelhavsområdet bør styrkes kvantitativt og kvalitativt. Der skal være tale om en markant forbedring, som fuldt ud svarer til de politiske, økonomiske og sociale problemer, der gør sig gældende i området, de forventninger, der næres til Fællesskabet, og det ansvar, der påhviler Fællesskabet i denne del af verden.«

2.1.8. ØSU noterer sig, at Kommissionen i store træk holder sig til analysen i ØSU's udtalelse og peger på, at den aftaleramme, som EF etablerede i forhold til middelhavstredjelandene i 70'erne, er utilstrækkelig ikke blot hvad angår instrumenter, men også i henseende til politikker.

2.1.9. Det mener i denne forbindelse, at Rådet bør se meget alvorligt på den kritik — forefandtes allerede i sektionens rapport af 26. juni 1989 — som Kommissionen fremsætter af EF's og dets medlemsstaters faldende andel af de samlede offentlige kapitaltilførsler til middelhavstredjelandene (offentlig udviklingsbistand og andre kapitalstrømme), som er faldet til 17 % af de samlede tilførsler, selv om disse lande udgør EF's tredjestørste marked, og selv om 48 % af deres import stammer fra EF.

2.1.10. ØSU tilslutter sig endelig helt og aldeles Kommissionens krav om, at der må sættes ind straks, lige som man bakker op om forslaget til Rådet om at bygge EF's strategi op omkring en ny middelhavspolitik, idet selvsamme forslag allerede blev fremsat af ØSU i sin udtalelse.

2.2. *Hovedlinjerne i Kommissionens forslag til en ny middelhavspolitik*

2.2.1. Kommissionen opstiller seks punkter (eller aktionsområder), som en ny middelhavspolitik skal indeholde: ledsageforanstaltninger i forbindelse med den økonomiske tilpasning; stimulering af de private investeringer, forøgelse af de bilaterale finansieringer og fællesskabsfinansieringerne; opretholdelse eller forbedring af adgangen til Fællesskabets marked; foranstaltninger, som tager sigte på i højere grad at involvere tredjelandene i middelhavsområdet i Fællesskabets udvikling hen imod det indre marked; og styrkelse af den økonomiske og politiske dialog.

2.2.2. ØSU bemærker for det første, at det ikke af Kommissionens meddelelse fremgår, hvilke grundlæggende ændringer middelhavspolitikken, målsætningerne og

hovedlinjerne skal undergå. Det er nødvendigt at definere den nye generelle ramme om de seks punkter, som Kommissionen foreslår. Hvis derimod, således som det synes at fremgå af Kommissionens dokument, disse seks punkter — som generelt set fortjener tilslutning, når de anskues hver for sig — er et led i den nuværende middelhavspolitik, vil de blive ineffektive og undertiden virke stik mod hensigten.

2.2.3. I udtalelsen af 12. juli 1989 foreslog ØSU en ændring af middelhavspolitikkens hovedlinjer baseret på en fælles tackling af middelhavsproblematikken og på nødvendigheden af at anskue Middelhavsbækkenets problemer i en enhedsstrategi fra EF's side. Det var baggrunden for ØSU's indførelse af begrebet samordnet udvikling i retning af komplementaritet og med sigte på integration.

2.2.4. Kommissionens dokument, hvori det hedder, at middelhavspolitikken har en global karakter — selv om der ikke udledes alle konsekvenser, hvad iværksættelse og instrumenter angår, når bortses fra fastlæggelse af målsætninger og interventionsformer — rummer ikke denne nødvendige opdatering af globalitetsbegrebet, som medfører, at der skal tages hensyn til problemerne i EF's middelhavsregioner, samt at der skal foretages en konsekvent revision af EF's politik på forskellige områder.

2.2.5. Det er således kun inden for rammerne af en samordnet udviklingspolitik, at de seks punkter, Kommissionen foreslår, får deres fulde effektive virkning. Eksempelvis kan man kun tilstræbe at give middelhavstredjelandenes produkter bedre adgang til EF-markedet, hvis der samtidig gennemføres konkrete foranstaltninger til økonomisk og produktionsmæssig tilpasning i EF's middelhavsområder som led i politikken for økonomisk og social samhørighed. Kun en fortsat reform af den fælles landbrugspolitik tillige med en positiv afslutning af de igangværende GATT-forhandlinger vil kunne bidrage til at nedbringe middelhavstredjelandenes levnedsmiddelafhængighed. På samme måde kan programmerne for økonomisk udvikling (investeringer, forskning og udvikling osv.) for middelhavstredjelandene kun være elementer i en sammenhængende udvikling i Middelhavsbækkenet, hvis det identificeres, hvilken lokomotiv- og støtterolle EF's middelhavsregioner kan spille.

2.2.6. På den anden side er det kun for en samordnet udviklingspolitik, at man kan gøre middelhavstredjelandenes regeringer opmærksomme på, hvilket ansvar der tilkommer dem i henseende til den økonomiske, sociale og demografiske politik. I modsat fald risikerer man, at kravet om en åben økonomi, som fremhæves i Kommissionens dokument, bliver til en ideologisk appel (en gyldig målsætning i sig selv i absolutte termer) i stedet for et konkret instrument til udvikling af middelhavstredjelandene.

2.3. *De første etaper i en ny global middelhavspolitik*

2.3.1. ØSU noterer sig, at Kommissionen i sin meddelelse er varsom med ikke på dette stadium at overveje nye institutioner. Selv om man ikke i dag bør lægge sig fast på et institutionelt grundlag, som harmonerer med den globale politik — såsom en konvention om samordnet udvikling mellem EF og middelhavstredjelandene, hvortil der er knyttet egne institutioner, som foreslået af ØSU — er dette dog ikke ensbetydende med, at man helt bør undlade at definere nogle mellemliggende målsætninger i den retning.

2.3.2. I sin udtalelse foreslog ØSU en udvikling i fire faser. Det mener, at man inden for det tidsspand, som Kommissionen opstiller for gennemførelsen af forslagene i meddelelsen, kan indpasse de etaper, som indgår i de to første faser, ØSU opererer med i sin udtalelse.

2.3.3. For det første bør det Råd for samarbejde i middelhavsområdet (som blev foreslået på konferencen om globalt samarbejde i middelhavsområdet, og som Europa-Parlamentet bakkede op om i 1989) samt oprettelsen af et Forum for middelhavsområdet (hvilket FN også har foreslået) være nogle organer, hvor man skal drøfte samt udarbejde retningslinjer for den samordnede sektorielle udviklingspolitik, hvormed man skal søge at gennemføre de seks punkter, som Kommissionen foreslår. I denne forbindelse kan man også overveje andre alternativer, såsom f.eks. etablering af en slags OECD for de euromediterrane lande.

2.3.4. For det andet fremhæver ØSU det nødvendige i at igangsætte en række betydningsfulde pilotudviklingsaftaler. En mere detaljeret definition på udviklingsaftalens art og målsætninger fremgår af udtalelsen af 12. juli 1989 (pkt. 4); sektionen ønsker her at gentage dens stærkt operative karakter. Den kan også finde anvendelse på segmenter eller del-aspekter af middelhavspolitikken, men det forhold, at der er tale om udviklingsprojekter, som skal realiseres i synergi dels i middelhavstredjelandene og dels i EF, samt om kontraktlige tilsagn på det kommercielle område og om finansielle tilsagn, gør den til et mere fornyende element i middelhavspolitikken og gør den mere velegnet til konkret gennemførelse af Kommissionens seks punkter.

2.3.5. En anden realistisk metode til fastlæggelse af en global konvention kan bestå i, at man i nogen grad går ud over det bilaterale samarbejde og koncentrerer sig om forbindelserne med de sub-regionale grupper, som er etableret: Den Arabiske Maghreb-Union (UMA) og Det Arabiske Samarbejdsråd (CCA).

ØSU udtrykker derfor tilfredshed med, at EF i støtten til denne regionale integration opstiller et priviligeret aktionsfelt for Fællesskabet, og foreslår, at de kommende finansprotokoller indgås med UMA og CCA i stedet for med de respektive lande.

3. Særlige bemærkninger til Kommissionens forslag til aktionsområder

3.1. *Et indledende spørgsmål: middelhavstredjelandenes udlandsgæld*

3.1.1. ØSU er enig med Kommissionen i, at en forøgelse af den udefra kommende finansiering for middelhavstredjelandene udgør en »ufravigelig betingelse« for, at der kan opnås positive resultater af reformerne og den økonomiske tilpasning samt for, at der atter kan sættes skub i væksten.

Alt dette vil imidlertid være ineffektivt, hvis man ikke samtidig tackler det endnu vigtigere problem omkring middelhavstredjelandenes gældsbyrde. Middelhavstredjelandenes udlandsgæld har nu nået et foruroligende omfang: mange af landenes gældsbyrde (forholdet mellem gæld og BNP) er større end de såkaldt stærkt forgældede landes og for nogles vedkommende større end i landene syd for Sahara (1); renter og afdrag på gælden bliver stadig mere byrdefuld (2), og i nogle middelhavstredjelande er stigningen meget stor (3); statens udlandsgæld optager en stadig mere fremtrædende plads på statsbudgetterne (4).

I denne situation vil de nye finansieringer tjene til at betale renter og afdrag på gælden, således at den onde cirkel blot tilføres ny næring. Men selv om de mest optimistiske BNP-vækst- og eksportprognoser for middelhavstredjelandene skulle blive konkretiseret, vil gældsbyrden vedblive at være utålelig (5).

De former for udlandsinvesteringer, som Kommissionen vil søge at sætte skub i, såsom tilbageførsel af kapital (eller i det mindste ophævelse af incitamenterne bag kapitaludstrømning), vil fortsat blive hæmmet af manglen på passende fordele, hvilket beror på selve gældens omfang og ringe solvensudsigter. Man må heller ikke undervurdere de farer, som i kølvandet på gælden ender med at opstå for de demokratiske institutioner i middelhavstredjelandene, hvis udvikling Kommissionen med rette anfører er et af middelhavspolitikkens hovedmål.

3.1.2. Af disse årsager er det påkrævet at få brudt den onde cirkel, som middelhavstredjelandenes gældsætning er inde i, via et drastisk indgreb for at nedbringe gælden, afpasset efter de forskellige landes udviklings- og betalingsformåen. Et sådant indgreb er altafgørende for, at der kan ske en udvikling i de fleste middelhavstredjelande.

3.1.3. I Kommissionens forslag slås der til lyd for »en fortsættelse af de nuværende forsøg med at reducere rente- og afdragsbetalingerne for visse stærkt gældstyngede lande«, samtidig med at man går ind for »opretholdelse eller genoptagelse af forretningsbankernes finansieringer i de mellemindkomstlande, som har været i stand til at fortsætte rente- og afdragsbetalingerne, uden at det har været nødvendigt at omlægge gælden«.

I denne forbindelse ønsker ØSU at fremsætte følgende bemærkninger:

— Denne reduktion bør ikke blot omfatte renter og afdrag, men også gældens kapitalværdi. I Bradyplanen noteres det, at der skal sættes ind på begge felter.

— Behovet for reduktion gælder også for de lande, som har fortsat gældsafviklingen, uden at gælden er blevet omlagt. For nogle af disse lande har dette resulteret i en kraftigere forværring af gældsafviklingsbyrden end i de

(1) I 1988: Ægypten 142 %, Jordan 110 %, Tunesien 70 %, Marokko 106 %, Israel 79 %, Tyrkiet 58 %, Jugoslavien 35 %, Algeriet og Cypern 48 %, Syrien 33 %, Malta 20 %; stærkt gældstyngede lande 59 %; landene syd for Sahara 99 % (ifølge oplysninger fra Verdensbanken).

(2) Forholdet mellem renter + afdrag på gælden på den ene side og eksportindtjeningen på den anden (i 1988): Algeriet 96 % ifølge Verdensbanken, 75 % ifølge Algeriets centralbank, Tyrkiet 43 %, Marokko 29 %, Tunesien 23 %, Israel 18 %, Jordan 28 %, Ægypten 16 %, Jugoslavien 21 %, Cypern 14 %, Libanon 3 %, Malta 2 %; stærkt gældstyngede lande 37 %; landene syd for Sahara 27 %.

(3) For Marokkos vedkommende øgedes renter og afdrag på gælden med 15 % fra 1988 til 1989. For Algeriet var den årlige stigning på 22 % i 1988 og på 17 % i 1989.

(4) For Marokkos vedkommende udgør statens udlandsgæld en tredjedel af statsbudgettet for 1989.

(5) For at gælden ikke skal stige voldsomt og skal kunne afvikles med tiden, er det nødvendigt, at BNP's vækstrate hele tiden er større end forholdet mellem renter + afdrag på gælden og BNP. I 1988 lå dette forhold for hovedparten af middelhavstredjelandene på mellem 7 og 19 %, mens de mest optimistiske prognoser for BNP-væksten ligger langt lavere. Sker der ingen ændring heri, vil gælden forøges voldsomt. For at der kan betales renter og afdrag på gælden er det nødvendigt, at eksportens vækstrate er større end udviklingen i forholdet renter og afdrag/eksportindtjening. Som nævnt i fodnote (2) lå tallet i 1988 for de fleste middelhavstredjelandes vedkommende på mellem 21 og 75 % eller 96 %. Selv hvis de allerbedste interne og eksterne forudsætninger for forøgelse af middelhavstredjelandenes eksport opfyldes (den første forudsætning er fjernelse af EF's og industrilandenes protektionisme), vil det tage meget lang tid, førend forholdet mellem gæld og eksportudbytte (som i dag går fra 160 til 400 %) kan bringes ned på tålelige niveauer (under 100 %).

middelhavstredjelande, som har opnået en gældsomlægning (1).

3.1.4. I EF's middelhavspolitik kan man ikke undlade at beskæftige sig med indgrebene til nedbringelse af middelhavstredjelandenes udlandsgæld. Selv om EF som sådant ikke råder over reelle beføjelser på dette felt og er en kreditor af mindre omfang, kan og bør EF spille en rolle i denne sammenhæng.

I første række bør der ske en samordning medlemsstaterne imellem. Nogle af EF-landene har store tilgodehavender i middelhavstredjelandene, hvilket resulterer i en bilateral politik, hvis disharmoni ofte har uheldige følger. Samordning mellem EF-landene er endnu vigtigere inden for de internationale finansielle institutioner (IMF, Verdensbanken, Paris-klubben), som EF-landene er indflydelsesrige medlemmer af.

Fremfor blot at afvente IMF-afgørelser, således som EF gør det i øjeblikket, bør sådanne afgørelser fremmes og ledes i den rigtige retning. Ikke mindst på nuværende tidspunkt hvor det er svært at få gennemført de nye retningslinjer, som IMF's eksekutivkomité godkendte den 23. maj 1989. Ifølge disse skal IMF øge støtte til bestræbelserne på at nedbringe gælden og gældsafviklingsbyrden, idet der til denne støtte knyttes mellemfristede tilpasningsprogrammer med et stærkt islæt af strukturreformer (2).

3.1.5. EF bør gøre sig til talsmand for en international gældsafviklings- og strukturtilpasningsplan for middelhavstredjelandene, som bør tages op til drøftelse i de forskellige internationale organer (herunder G7). Kernepunktet bør være et IMF-program (svarende til det, der gælder for Mexico) afpasset efter de enkelte landes behov og særlige forhold, men udformet globalt for samtlige middelhavstredjelandene. Denne plan bør opstilles efter følgende hovedlinjer:

1) En omfattende nedsættelse og omlægning af gælden, afpasset efter hvert enkelt middelhavstredjelands økonomiske forhold og betalingsevne.

2) Økonomiske og finansielle strukturreformer, som middelhavstredjelandene iværksætter.

3) Udvidelse af middelhavstredjelandenes eksportmuligheder, med det sigte at nedbringe den byrde, som gældsafviklingen udgør for landenes betalingsbalancer.

4) Støtte til forøgelse af væksten, så byrden ved afvikling af gælden (efter en passende nedsættelse af denne) gøres lidt mere tålelig, set i forhold til landenes økonomiske og finansielle ressourcer.

3.1.6. Det under pkt. 1 anførte (gældsnedsættelse og -omlægning) bør omfatte følgende:

a) nedsættelse af de officielle kreditter begyndende med EF-landenes, via samordnet indsats fra EF's side. Den nedsatte andel kunne konverteres til sociale og økologiske investeringer samt investeringer i menneskelige ressourcer mod modydelser i landets valuta. Den resterende andel bør omlægges på passende vis, hvad forfaldstider og renter angår

b) en bankkreditordning (3), som skal omfatte samtlige kreditorbanker. Denne ordning bør rumme følgende:

— eftergivelse af den overskydende gæld, dvs. af den del af gælden, som, hvis den eftergives, vil gøre det muligt at handle den resterende gæld næsten til parikurs på sekundærmarkederne

— omlægning af den resterende gæld til obligationer med lang løbetid og til en rente, som ligger under markedsrenten

— afgivelse af officielle garantier om betaling af de således reducerede renter. Disse garantier bør sikres af IMF eller af EF, så andre lande og forretningsbankerne tilskyndes til at give middelhavstredjelandene lån

(1) Det gælder Algeriet, som ikke blot er det land, hvor forholdet mellem renter + afdrag på gælden på den ene side og eksportudbyttet på den anden er størst (75 % af eksportindtjeningen går til renter og afdrag på gælden) — men som også er ramt af en forværring af gældens struktur: der er sket en stigning i den gæld, som forrentes med en variabel rentesats (50 % af den samlede gæld i 1988); den kortsigtede gæld er steget enormt (den tegner sig for 25 % af samtlige renter og afdrag); gældens gennemsnitlige løbetid blev stort set halveret i tidsrummet fra 1985 til 1987 (fra 7 til ca. 3,5 år); Algeriets muligheder for at optage lån på de internationale finansmarkeder er blevet forringet.

(2) Den første konkretisering af de nye IMF-retningslinjer bestod i det program for Mexico, som blev godkendt i maj 1989, og hvis hovednyheder går ud på følgende: a) det er et vækstorienteret program, som indebærer en kovending i forhold til den metode, som IMF hidtil har benyttet på strukturtilpasningsprogrammer (dvs. at man tager udgangspunkt i fastsættelsen af målene for væksten for at nå frem til defineringen af udlandsgælden, og ikke omvendt); b) for første gang erkendes det udtrykkeligt, at gælden er for stor, og at den volder problemer, både for gennemførelsen af den økonomiske politik og for genskabelsen af væksten; c) for første gang er det for et stærkt gældstynget lands vedkommende sket, at programmet er blevet godkendt uden finansielle tilsagn fra kreditorforretningsbankernes side. Hermed er det slut med bankernes vetomulighed over for IMF's programmer og med den opkræverrolle for bankerne, som IMF i praksis har spillet; d) programmet har en mellemfristet opbygning, idet det er fastsat, at finansieringen skal være flerårig, så den usikkerhed, som knytter sig til årligt tilbagevendende forhandlinger, mindskes; e) IMF har sat sine egne ressourcer ind på at få nedbragt gælden.

(3) Marokko har for nylig indgået en aftale med De Private Bankers Koordinationsudvalg (London-Klubben). Foreløbig er det en principaftale om en omlægning af gælden til et samlet beløb af 3,2 mia. dollars (17 % af Marokkos samlede gæld).

— ydelse af nye lån, der skal fungere som en ny finansieringskilde. Der skal imidlertid identificeres og iværksættes ordninger, som kan garantere, at de nye lån ikke vender tilbage til kreditorlandenes finansielle markeder.

Derimod bør der ikke gives mulighed for debit-equity swaps (hvor tilgodehavender omlægges til aktiekapitalandele), da dette som bekendt virker inflationsfremmende.

c) støtte til gældsnedbringelse ved at lade IMF finansiere tiltag til nedsættelse af gældens kapitalværdi (gældsovertagelse eller omlægning) samt rentestøtte (garanti) efter de tidligere omtalte IMF-retningslinjer. EF bør følgelig spille en positiv rolle med hensyn til fordobling af IMF-ressourcerne ved at koordinere medlemsstaternes positioner desangående. Desuden bør EF beslutsomt sætte ind på at overbevise medlemsstaterne og på at koordinere disses erhvervelse af andele af middelhavstredjelandenes gæld, i form af finansiering af udviklingsprojekter i disse lande.

3.1.7. I stil med hvad der er berammet i konventionen mellem EF og AVS-landene bør EF sørge for støtte og bistand, således at der, når et middelhavstredjeland anmoder om det, ydes:

— bistand til gennemgang af og identifikation af konkrete løsninger på gælds-, gældsafviklings- samt betalingsbalanceproblemerne

— hjælp til initiativer til oplæring i udlandsgældsstyring og internationale finansforhandlinger

— hjælp til udformning af fleksible gældsstyringsinstrumenter og -teknikker for at imødegå uforudsete udsving i rentesatser og valutakurser.

3.2. *Deltagelse i opfølgningen af den økonomiske genopretningsproces*

3.2.1. ØSU bifalder Kommissionen forslag om, at Fællesskabet skal intervenere på dette område af middelhavspolitikken, som hidtil ikke har været dækket. Men heller ikke i dette tilfælde bør Fællesskabet begrænse sig til at bistå de internationale finansieringsorganer med blot at afhjælpe de operative mangler ved de strukturtilpasningsprogrammer (STP), der gennemføres i IMF-regi.

Der er en voksende erkendelse af, at de strukturtilpasningsprogrammer, der hidtil er gennemført i middelhavstredjelande, ikke har opvist tilfredsstillende resultater, samtidig med at de har været ekstremt byrdefulde for de involverede lande. Samtidig spores inden for IMF en vis tilbageholdenhed med i middelhavstredjelande at anvende de nye retningslinjer, der indgår som led i det mexicanske program (og som ganske vist er partielle, men som har en klart korrigerende effekt). (Se fodnote 2 på side 2b).

3.2.2. Det første, Fællesskabet må gøre, er at tage stilling (som det er sket i FN) ved at fælde en klar dom over de hidtidige erfaringer med strukturtilpasningsprogrammerne i middelhavstredjelande og mere generelt i udviklingslandene.

Efter ØSU's mening kan denne dom kun falde negativt ud. I betragtning af disse landes strukturbetingelser og deres udtalte balanceproblemer udadtil, turde det således være klart, at en strategi baseret på restriktiv penge- og finanspolitik, ledsaget af valutakursnedskrivninger, indebærer alt for store omkostninger såvel med hensyn til BNP-vækst som med hensyn til udvikling. Der er ikke blot tale om vidtrækkende konsekvenser af social art, som har baggrund i en reduceret indenlandsk efterspørgsel og reducerede offentlige udgifter, der øver en negativ effekt på fødevaresituationen, folkesundheden, grundskoleundervisningen, beskæftigelsen og det sociale service-system — samtidig med, at man skal huske på, at udgangssituationen med hensyn til de nævnte variabler i forvejen lader meget tilbage at ønske. Thi hertil kommer, at den ekstremt deprimerede situation, der er opstået, skræmmer udenlandske investorer bort, og spærrer afgørende for et genopsving. Ydermere formår strukturtilpasningsprogrammerne ikke at opfylde de begrænsede målsætninger, som ifølge en IMF-filosofi er en afgørende forudsætning for, at der kan komme et opsving i stand, som f.eks. genopretning af ligevægten på betalingsbalancen. Endnu mindre effektive har strukturtilpasningsprogrammerne vist sig at være i indsatsen mod inflationen og i bestræbelserne på at fjerne budgetunderskud. Samtidig hermed er de fundamentale problemer i økonomien, såsom struktursvaghed og gældsætning, uændrede eller endog i forværring [1].

Denne fejlslagne politik skyldes dels, at man har tillagt de eksogene faktorer bag betalingsbalanceuligevægten sekun-

[1] Eksemplet med Tunesien er i denne forbindelse meget illustrerende. Ifølge en analyse foretaget af økonomen Mahmoud Bel Romdhane (1990) er der, efter at IMF i 1986 gennemførte strukturtilpasningsprogrammet, opnået visse resultater. Takket være en reduktion i den indenlandske efterspørgsel, en devaluering af dinaren (med 31 % fra 1986 til 1989) og eksportfremmeforanstaltninger kunne eksporten registrere en mængdemæssig fremgang på 9 %, samtidig med at underskuddet på betalingsbalancens løbende poster, som udgjorde ca. 8 % af BNP i tidsrummet 1984-1986, kunne nedbringes til 1 % af BNP i 1987 og 1988 og 4 % i 1989. Valutareserverne kunne genopbygges, og den tunesiske økonomi blev i vidt omfang liberaliseret. De to onder, der er kendetegnende for den tunesiske økonomi — afgørende afhængighed af import samt gældsætning — var imidlertid ikke det mindste berørt af strukturtilpasningsprogrammet. Forholdet import/BNP blev således forværret, idet importkvoten fra at udgøre 38 % i 1985 og 1986 steg til 39 % i 1988 for at nå op på 42 % i 1989. Der skete heller ikke fremskridt på gældsætningsområdet. Den pris, Tunesien måtte betale økonomisk og socialt for at opnå disse alt andet end positive resultater, har været meget høj: forbrugsreduktion (− 1 % årligt) og nedgang i investeringerne (− 30 % fra 1983 til 1984), en arbejdsløshed på 50 %, en nedgang på omkring 60 % i forhold til 1983 i reallønningerne over mindstelønsniveauet (som også er faldet, nemlig med 30 % realt) samt et generelt fald i vigtige sociale ydelser.

dær betydning, og dels, at man ikke har været tilstrækkeligt opmærksom på den indvirkning, en alt for stor gældsbyrde øver på tilpasningsprocessen. Problemet er, at bivirkningerne af strukturtilpasningsprogrammerne forstærkes i kraftigt gældstyngede lande via en indkomstomfordelingseffekt, som skaber nye ustabilitetsmomenter i økonomien. Dette er grunden til, at der må ske gennemgribende ændringer i tankegangen bag programmerne.

3.2.3. Fællesskabet bør derfor klart optere for en strukturtilpasnings- og omstillingspolitik:

— som fremfor alt tager sigte på en nedbringelse af gælden; dette stiller under alle omstændigheder krav om, at IMF opbløder sin restriktive linje

— som er orienteret mod vækst, udvikling og beskæftigelse

— som i stedet for at satse på kortsigtede foranstaltninger til påvirkning af efterspørgselsfaktorerne, i højere grad sætter ind på udbudssiden på makro-niveauet, idet vægten f.eks. lægges på offentlige investeringer eller på relationen mellem priser på landbrugsprodukter og andre priser

— som identificerer tiltrængte reformer på strukturområdet og på det økonomiske, skatte- og afgiftsmæssige samt på det finansielle område

— som hæver produktivitetsniveauet inden for økonomiens nøglesektorer

— som diversificerer økonomien for at nedbringe de interne og eksterne ubalancer, samtidig med at BNP-væksten fastholdes

— som forbedrer betalingsbalancesituationen samt

— som forfølger velfærdsmålsætninger ved at fastlægge sociale og politiske minimumstærskler, som justeringstiltagene skal respektere.

Der vil være behov for mellemlangsigtede programmer, som samordner strukturtilpasnings- og omstillingsforanstaltningerne, og som ikke lader sig gennemføre uden opbakning fra samtlige berørte parter.

En strukturomstilling i middelhavstredjelandene efter disse retningslinjer indebærer, at der også gennemføres en konsekvent tilpasningsindsats fra Fællesskabets side, og at denne passes ind i et overordnet udviklingssamarbejde.

3.2.4. Fællesskabet må således gå aktivt ind og spille den afgørende nødvendige koordinationsrolle i forhold til medlemsstaterne, så at det undgås, at der i middelhavstredjelandene iværksættes strukturtilpasningsprogrammer efter den traditionelle model [1], og at det i stedet udvirkes, at det ovenfor skitserede strukturtilpasningskoncept accepteres af IMF (på basis af den internationale plan for middelhavstredjelandene, som er foreslået i pkt. 3.1.5), og tillige udmøntes i bilaterale initiativer fra medlemsstaterne.

3.2.5. Kun på disse præmisser kan ØSU tilslutte sig Kommissionens forslag om at støtte middelhavstredjelandene i gennemførelsen af deres strukturreformer som led i en opfølgning af internationale finansieringsorganers interventioner.

3.2.6. Som led i ovennævnte tilpasning og omstilling bør EF's interventioner på det sociale område frem for at »begrænse de ofte meget store sociale omkostninger, der er forbundet med tilpasningen«, snarere tage form af en finansiering af jobskabelsesprogrammer, af en aktiv arbejdsmarkedspolitik og socialpolitiske tiltag, som indgår i et selvforstærkende samspil med de økonomiske tilpasnings- og omstillingsforanstaltninger.

3.2.7. Der bør snarest muligt brydes med linjen i støtten til levnedsmiddelforsyningerne, som ikke længere skal ydes som nødhjælp, men indgå som et integrerende led i de flerårige landbrugsudviklingsprogrammer, således som det blev foreslået i udtalelsen af 12. juli 1989 (pkt. 9.10).

3.2.8. På grund af en kraftig befolkningsvækst er tilpasnings- og omstillingsprogrammernes gennemslagskraft i vidt omfang et spørgsmål om accept fra mediterrane befolkningers side af det nødvendige i en adfærdsændring. Da der er en foruroligende diskrepans mellem de aktuelle fødselsrater og mulighederne for en rimelig økonomisk udvikling inden for hele middelhavsområdet, må det være logisk, at der som led i udviklingssamarbejdet stilles det krav til middelhavstredjelandene, at der iværksættes en effektiv fødselskontrol, hvortil der fra EF's side kan ydes teknisk og finansiel bistand.

3.2.9. ØSU er af den opfattelse, at hvor betingelserne for at gennemføre koordinerede eller samfinansierede foranstaltninger i samarbejde med internationale finansieringsorganer er opfyldt, bør EF sikre en finansiel strukturstøtte i analogi med den, der er fastsat i den fjerde EØF/AVS-konvention.

3.3. *Fremme af de private investeringer*

3.3.1. ØSU er enig i vigtigheden af denne intervention og kan tilslutte sig kravet om, at der i middelhavslandene skal ske en »kraftig forøgelse af de private investeringer ved hjælp af begrænsede budgetmidler« ligesom »denne plan skal søges gennemført, dels ved mobilisering af den lokale opsparing, dels ved direkte investeringer foretaget af europæiske investorer«.

3.3.2. Dette spørgsmål blev indgående behandlet i ØSU's udtalelse fra 1989 og i sektionens rapport. Man skal her fremhæve nogle retningslinjer, som man anmoder Kommissionen om at følge, med udgangspunkt i de fyldige oplysninger, der er i dokumentet, og som ØSU fuldt ud kan tilslutte sig.

[1] Denne mulighed ligger slet ikke så fjernt endda, hvis man ser på det nærmere indhold af de betingelser, IMF stadig kræver opfyldt af den ægyptiske regering som forudsætning for intervention: forhøjelse af bankernes rentesatser, som i øjeblikket ligger på omkring 20 % (med en inflationstakt på omkring 25 %),nedskrivning af valutaen med 25 % og justering af valutakurserne samt forhøjelse af priserne på olieprodukter.

3.3.3. En række elementer skal overvejes, når det skal afgøres, hvilke private investeringer, der skal støttes: investeringernes kvalitet, det teknologiske niveau, den omstændighed, at det er muligt at bestemme investeringens præcise rolle inden for udviklingsprogrammet, investeringens relation til lokale ressourcer og markederne, investeringens tilknytning til det givne geografiske område og det allerede eksisterende produktionsliv.

3.3.4. For så vidt angår europæiske direkte investeringer, bør der gives prioritet til joint ventures.

3.3.5. De betingelser, der kan fremme de direkte investeringer i middelhavstredjelandene, er blevet bedre, men der står fortsat meget tilbage at gøre på det lovgivningsmæssige, administrative og finansielle plan, først og fremmest med hensyn til muligheden for at hjemtage overskud.

3.3.6. ØSU kan i det store og hele godkende de former for støtte, EF hidtil har ydet: EIB-lån, bidrag til tilførsel af risikovillig kapital (hvor ØSU dog hellere havde set oprettelsen af en revolverende fond i stedet for ydelse af EIB-lån), samt de såkaldte »Cheysson-faciliteter«. Det ville være hensigtsmæssigt, hvis Kommissionen gennemførte en samlet kvantitativ/kvalitativ analyse af anvendelsen af disse instrumenter, inden for rammerne af finansprotokollerne mellem EF og middelhavstredjelandene (specielt for så vidt angår joint ventures).

3.3.7. EF's støtte til investeringer foretaget af privatpersoner i middelhavstredjelande (herunder også joint ventures) bør indeholde en ordning med rentegodtgørelse efter de retningslinjer, der gælder i den fjerde EØF-AVS-konvention.

3.3.8. Et centralt punkt i tilknytning til de direkte investeringer er spørgsmålet om garanti. Medlemsstaternes regler på dette område er uensartede og lider tillige under visse mangler. ØSU anmoder på denne baggrund Kommissionen om at udarbejde forslag til en EF-garantiordning samt til koordinering og harmonisering af de nationale ordninger.

3.4. *Forøgelse af bilaterale og EF-finansieringer*

3.4.1. ØSU mener, at der på baggrund af den forværrede uligevægtssituation mellem Nord og Syd og den nye politiske situation i Central- og Østeuropa er behov for, at EF's medlemsstater indgår et finansielt engagement uden sidestykke på bistandspolitikkens område. Det er derfor enigt i det forslag, som for nylig er blevet fremlagt på politisk plan, hvorefter medlemsstaternes og dernæst Fællesskabets engagement skal øges fra de nuværende 0,4 % af EF's BNP — hvoraf 35 % går til landene i Middelhavsbækkenet — til 1 % af BNP, hvoraf de 25 % skal gå til middelhavsområdet.

3.4.2. I denne sammenhæng beklager ØSU de beslutninger, der blev truffet på økonomi- og finansministrenes møde den 13. marts 1989, hvorefter man på baggrund af en forhøjelse af bevillingerne til landene i Central- og Østeuropa besluttede ikke at forhøje bistandsbevillingerne til de øvrige områder af verden, middelhavsområdet inklusive, i det (i øvrigt begrænsede) omfang, Kommissionen havde foreslået. Det må vække bekymring, hvis Fællesskabets nye finansielle indsats over for Østlandene sker på bekostning af en solidaritet med andre områder af verden.

3.4.3. ØSU kan tilslutte sig kravet om »finansiering af investeringer i større målestok og på vilkår, der mere direkte svarer til de økonomiske og finansielle problemer, som den pågældende region står over for«. For så vidt angår kriterierne, henvises til den allerede nævnte udtalelse og rapport. Man skal endnu engang understrege kravet om, at sådanne investeringsprogrammer indbygges i de udviklingsaftaler, ØSU har foreslået.

3.4.4. ØSU kan tilslutte sig det udvalg af prioriterede sektorer, Kommissionen har lagt sig fast på (øget selvforsyningsgrad for levnedsmidler, små og mellemstore virksomheder, miljøbevarende foranstaltninger, projekter, som tager sigte på regional integration med udgangspunkt i forbedret kommunikation). Disse bør imidlertid integreres med den lokale forarbejdning af olieprodukter, mineralske produkter og landbrugsprodukter samt med forsknings- og udviklingsprogrammer.

Det er vel næppe nødvendigt at minde om, at disse investeringsprogrammer desto bedre vil kunne opfylde de overordnede målsætninger for en politik for udviklingssamarbejde, jo mere disse knyttes sammen med komplementære og integrerede interventioner og foranstaltninger, som skal gennemføres af EF og i første række af EF's middelhavsregioner.

3.4.5. For så vidt angår finansieringsinstrumentet, som må være tilpasset løsningen af så omfattende en opgave, kan ØSU tilslutte sig det forslag, der er fremsat på politisk plan, om etableringen af en udviklingsbank for middelhavsområdet.

I denne forbindelse mener ØSU ikke, at en sådan bank skal have Verdensbanken som forbillede. Finansieringen af programmer, der indgår i udviklingsaftaler af den art, ØSU har foreslået, udelukker i øvrigt Verdensbankens fremgangsmåde med finansiering projekt for projekt. ØSU foretrækker, at denne banks opgaver begrænses til en vurdering og en teknisk gennemgang af projekterne, medens selve finansieringsbeslutningen overlades til politisk-administrative instanser.

3.5. *Opretholdelse eller forbedring af adgangen til Fællesskabets marked*

3.5.1. Den ovenfor citerede udtalelse (se pkt. 2) samt rapport (pkt. 9) fra 1989 peger med al ønskelig tydelighed på, at målsætningen om en forbedret adgang for middelhavsprodukter til det fælles marked ikke lader sig realisere uden en ændret udvikling i den sydlige del af Fællesskabet og uden en politik for udviklingssamarbejde, som er i stand til at bryde med den nuværende konkurrencesituation og i stedet kan skabe en ny situation kendetegnet ved komplementaritet og selvforstærkende virkninger.

3.5.2. Dette gælder frem for alt for landbrugsprodukter, hvor situationen i øjeblikket er utilfredsstillende for såvel middelhavstredjelandene som for EF's middelhavsregioner. Fastholdelsen af de traditionelle handelsstrømme, som ikke blev omfattet af tillægsprotokollerne fra 1987 til 1989,

fastlåser de eksisterende skævheder og åbner ingen udviklingsperspektiver for middelhavstredjelandene (se rapporten fra 1989 — pkt. 5). Som omtalt ovenfor er det imidlertid tvingende nødvendigt for middelhavslandene, at de øger deres eksport, specielt deres landbrugseksport. Disse skævheder kan kun fjernes med et program, som er udformet i fælles forståelse mellem EF og middelhavstredjelandene, og som bevirker en omorientering af landbrugs- og levnedsmiddelproduktionen i hele Middelhavsbækkenet efter de kriterier, som ØSU lagde frem i den allerede citerede udtalelse (pkt. 6.7/10).

3.5.3. ØSU kan tilslutte sig den af Kommissionen formulerede målsætning om, at industriprodukter fra middelhavslandene (herunder også tekstil- og beklædningsvarer) skal have friere adgang til Fællesskabets marked. ØSU har allerede slået til lyd for, at man afvikler selvbegrænsningsaftalerne, dog på den betingelse, at Fællesskabet sammen med middelhavstredjelandene (i forventning eller i mangel af en egnet regelramme inden for GATT) indgår en aftale indeholdende betingelser og garantier for fri markedsadgang vedrørende: dumping, eksportkreditter, produktefterligninger, social dumping osv. (se udtalelsen af 1989, pkt. 9.13).

3.5.4. Middelhavstredjelandenes meget presserende behov for i dag at indtjene valuta via eksport til Fællesskabet og de øvrige industrilande vil aftage, hvis der på subregionalt plan skabes fælles markeder. EF kunne gøre yderligere indrømmelser over for eksport fra middelhavstredjelande betinget af denne målsætnings virkeliggørelse.

3.5.5. ØSU er enig med Kommissionen, når denne peger på behovet for at øge den tekniske bistand til forbedring af middelhavstredjelandenes eksportstruktur. I denne forbindelse minder ØSU om sit tidligere fremsatte forslag om, at der oprettes et agentur til fremme af markedsføringen af middelhavsprodukter, som i fællesskab skal ledes af EF og middelhavstredjelandene.

3.5.6. I øvrigt kan Fællesskabet spille en vigtig rolle i forholdet til EFTA-landene ved at arbejde for, at disse i højere grad åbner deres grænser for produkter fra middelhavslandene. I samme sammenhæng bør man udforske mulighederne for indgåelse af trekantshandelsaftaler mellem EF, middelhavstredjelandene og lande i Central- og Østeuropa, for dermed at tilvejebringe en bredere komplementaritetsbasis.

3.6. *Øget inddragelse af middelhavstredjelandene i den udvikling, der sker i Fællesskabet*

3.6.1. ØSU glæder sig over, at Kommissionen har optaget et forslag, som det fremsatte i udtalelsen fra 1989 (pkt. 9.17), om nærmere at orientere middelhavstredjelandene om udviklingen i gennemførelsen af det indre marked. Det skal imidlertid minde om, at forslaget, ud over en informationsformidling, også omfattede teknisk bistand til gennemførelsen af de tilpasninger, som middelhavstredjelandene nødvendigvis må gennemføre inden for visse vigtige sektorer (produktstandardisering, patentlovgivning, varebevægelser, transport, banker, forsikring, m.v.).

3.6.2. Et program for information og teknisk bistand, udformet efter ovennævnte retningslinjer, forudsætter et formidlingsorgan, som kunne være det center, som ØSU har foreslået etableret med henblik på teknisk bistand i forbindelse med udviklingsaftaler og i forbindelse med teknologioverførsel.

3.6.3. Programmets målgruppe skal ikke blot være de offentlige forvaltninger, men også erhvervslivet og organisationerne. Specielt for så vidt angår informationsformidlingen, kunne Kommissionen med fordel henlægge specifikke opgaver til Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

3.6.4. ØSU skal påpege, at der endnu ikke i dag finder en videnskabelig vurdering sted af de virkninger, som gennemførelsen af det indre marked har for middelhavstredjelande og mere generelt for økonomien i middelhavslandene. Den vil derfor opfordre Kommissionen til at udarbejde en rapport om dette spørgsmål; rapporten kunne forberedes af en forskningsgruppe, der også omfatter sagkyndige fra middelhavstredjelande.

3.6.5. ØSU finder Kommissionens forslag om middelhavstredjelandenes inddragelse i visse individuelle programmer eller fællesskabspolitikker yderst relevant.

3.6.6. Den delpolitik, som middelhavstredjelandene primært kunne deltage i, må helt klart være regionalpolitikken, herunder specielt de interventioner, som berører Fællesskabets middelhavsregioner, det vil først og fremmest sige strukturfondenes interventioner. Her bør der formuleres nye multiregionale programmer, som også involverer middelhavstredjelandene. Disse programmer (hvis effektivet vil blive optimeret på grund af den multiregionale indfaldsvinkel og på grund af samtidigheden i synergiske og indbyrdes beslægtede interventioner i forskellige geografiske afsnit af middelhavsområdet) bør lægges an med henblik på det mellemlange og lange sigt og bygges op omkring strukturorienterede foranstaltninger, primært rettet imod sektorer, hvor mulighederne og risiciene ved det indre fælles marked er størst. Programmerne må op på en »kritisk masse« af interventioner, så at de medfører afgørende og varige resultater. Programmerne bør sigte mod nye samarbejdsformer mellem regionerne i middelhavsområdet ved at fremme samhandelen, sikre en mere differentieret produktion og nedbringe afhængigheden af mere udviklede områder.

Et centralt punkt i disse programmer bør være et samarbejde mellem regioner og lokalsamfund, forskningscentre, universiteter, uddannelsesinstitutioner, virksomheder, erhvervslivet og fagbevægelsen. Den del af programmerne, der vedrører Fællesskabets middelhavsregioner, bør have karakter af programmer, gennemført på EF-initiativ, medens den del, der vedrører middelhavstredjelandene, bør indbygges som et led i de udviklingsaftaler, ØSU foreslår; denne opgavefordeling må ikke ændre ved den helhed, som skal karakterisere de enkelte programmer.

Programmerne skal udarbejdes af Kommissionen med størst mulig deltagelse fra regionerne i EF's middelhavsområde, fra regeringerne, fra middelhavstredjelandene og fra

de erhvervsmæssige og faglige organisationer i de involverede områder.

Finansieringen af disse programmer, der vil ske i fællesskab over strukturfondene og over finansprotokollerne med middelhavstredjelandene, bør sikres ved, at der afsættes midler på en særlig post på EF's budget.

ØSU foreslår, at der straks afsættes — det være sig begrænsede — bevillinger til finansieringen af pilotprojekter, koncentreret på nøje definerede områder, idet man også bør gennemføre forsøg med forskellige former for samordning og samråd med erhvervslivet og fagbevægelsen.

3.6.7. I samklang med det, Kommissionen foreslår, finder ØSU det yderst vigtigt, at middelhavstredjelandene har adgang til samtlige EF-programmer og alle de ledsagepolitikker, der knytter sig til virkeliggørelsen af det indre marked, herunder specielt på områderne: forskning og innovation (se udtalelsen fra 1989, pkt. 9.5 og 9.6), små og mellemstore virksomheder (se udtalelse fra 1989, pkt. 9.17), kultursamarbejde, miljø, turisme, arbejdsmarked og jobskabelse. Særligt vigtigt er en bedre udnyttelse af de menneskelige ressourcer, herunder ikke mindst via uddannelse og samfundsorientering (se udtalelsen fra 1989, pkt. 9.2 til 9.6). Ud over deltagelse i allerede eksisterende EF-programmer bør der etableres et organ, som forvaltes i samarbejde med middelhavstredjelandene, analogt med, hvad Kommissionen for nylig foreslog for landene i Central- og Østeuropa.

3.7. *Udbygning af den politiske, kulturelle, økonomiske og sociale dialog*

3.7.1. ØSU er enig i Kommissionens synspunkt og skal i denne forbindelse fremføre følgende konkrete forslag:

3.7.2. Givet den indbyrdes sammenhæng, der er mellem demokrati, fred og udvikling, bør målsætningen med en styrkelse af den politiske dialog være følgende:

— at styrke demokratiet i middelhavstredjelandene. Der tænkes ikke alene på folkestyret, men også på det sociale demokrati, hvor arbejdsmarkedsparternes deltagelse i det sociale liv i disse lande må styrkes

— at sikre, at menneskerettighederne ikke krænkes, jf. erklæringer fra Europa-Parlamentet og internationale organisationer

— at bidrage til fredsprocessen i Middelhavsbækkenet. Det er nødvendigt, at Fællesskabet i langt højere grad end hidtil sætter afgørende ind for at bidrage til en fredelig løsning på de mange konflikter i Middelhavsbækkenet: dels konflikten mellem Israel og palæstinenserne (hvor man bør gå videre end til at indtage nok så berettigede holdninger — såsom at tage afstand fra nye bosættelser i de besatte områder — eller at træffe, ganske vist rosværdige, beslutninger om at fordoble støtten til de palæstinensiske befolkninger), dels konflikten mellem forskellige interne og eksterne kræfter, som bekæmper hinanden i Libanon, samt Cypern-konflikten og konflikten i Vestsahara.

3.7.3. Af stor vigtighed er den kulturelle dimension i dialogen mellem Fællesskabet og middelhavstredjelandene. Ud over programmer, som skal fremme den gensidige forståelse og kultursamkvemmet, skal ØSU fremhæve den fundamentale vigtighed af oprettelsen af et euro-arabisk universitet i Granada.

3.7.4. Men det må være naturligt, at det er den økonomiske og sociale dialog, som ligger ØSU særligt på sinde. Det er enigt med Kommissionen i, at denne dialog skal dreje sig om bestemte sektorer (landbrug, energi osv.) og horisontale problemstillinger (miljø, befolkningsvandringer m.v.). I 1989-udtalelsen påpeges det, at den sektorspecifikke dialog bør kunne støtte sig til egnede institutter og organer (forum for middelhavsområdet, fællesinstitutioner, osv.) Under alle omstændigheder bør dialogen give anledning til udstikning af fælles retningslinjer for de sektorspecifikke og tværgående politikker, som skal danne grundlaget for udformningen af sektorspecifikke rammeaftaler mellem EF og samtlige middelhavstredjelande.

3.7.5. ØSU er enig med Kommissionen i, at den økonomiske og sociale dialog starter på det regionale niveau (Den Arabiske Maghreb-Union og Det Arabiske Samarbejdsråd).

3.7.6. ØSU skal påpege, at en vigtig del af den økonomiske og sociale dialog er den, hvor det økonomiske og sociale liv i EF og middelhavstredjelandene er de centrale aktører. Som allerede understreget i udtalelsen fra 1989 (pkt. 7) vil en afgørende forudsætning for, at den nye middelhavspolitik afføder positive resultater, være, at det økonomiske og sociale liv inddrages i denne politik og påtager sig et medansvar for den, og at disse kræfter er i stand til at føre en dialog og samarbejde på nationalt, regionalt og euro-mediterrant plan, samt at de får lejlighed til at vurdere og stille forslag til middelhavspolitikkens indhold og konkrete udmøntning.

3.7.7. Kommissionen må derfor finde frem til mere hensigtsmæssige former for indirekte dialog med de økonomiske og sociale kræfter i de involverede lande med henblik på at drage dem ind i realiseringen af målsætningerne for middelhavspolitikken. Herunder må der stilles det krav, at der foreligger udtalelse fra de økonomiske og sociale kræfter i Fællesskabet og middelhavstredjelandene, inden der træffes beslutninger om de forskellige elementer i den nye middelhavspolitik: udviklingsaftalerne, strukturtilpasningsprogrammerne og de ledsageprogrammer, der skal fremme reformer i middelhavstredjelandene, investeringsprogrammer og projekter samt programmer for inddragelse af middelhavstredjelandene i forskellige EF-politikker.

3.7.8. Det bør også høre til Fællesskabets opgaver at understøtte relationerne mellem de faglige og erhvervsmæssige organisationer i Fællesskabet og i middelhavstredjelandene, herunder også mellem de supranationale erhvervs- og fagorganisationer. På denne måde kan det hjælpe erhvervslivets og fagbevægelsens repræsentanter i middelhavstredjelandene til at etablere og cementere deres organisations- og ytringsfrihed.

3.7.9. Desuden bør man støtte fællesinitiativer, som udgår fra det økonomiske og sociale liv i Fællesskabet og middelhavstredjelandene, og som tager sigte på at udforske særlige spørgsmål med tilknytning til middelhavspolitikken, i hvilke det økonomiske og sociale liv måtte have en vigtig rolle at spille.

3.7.10. Ydermere kunne Kommissionen eksperimentere med fremme af en social dialog mellem Europa og middelhavsområdet med forbillede i den dialogmodel, man har i EF.

3.7.11. ØSU har en grundlæggende rolle at spille i den økonomiske og sociale dialog og i bestræbelserne på at medinddrage de økonomiske og sociale kræfter i middelhavstredjelandene. Den rolle, man forestiller sig, ØSU skal spille, skal række ud over den rent rådgivende funktion, som ganske vist er vigtig, og som man ikke genfinder lige så udviklet i middelhavstredjelandene, men således, at ØSU bliver et aktivt værktøj for Råd og Kommission i den økonomiske og sociale dialog mellem Europa og middelhavsområdet.

3.7.12. I denne forbindelse skal det atter engang påpeges, at det må høre til ØSU's opgaver, med støtte fra Rådet, at etablere en permanent kontaktgruppe, som skal være bindeled mellem ØSU og de økonomiske og sociale råd i middelhavslandene (der hvor sådanne findes og ellers med erhvervs- og fagorganisationerne). I forlængelse heraf kunne ØSU en gang om året arrangere et møde mellem de økonomiske og sociale kræfter i Europa og i middelhavsområdet. Initiativerne skal sigte mod en gennemgang af middelhavspolitikken i alle dennes aspekter, med hovedvægten på dem, der har direkte relation til initiativer, der udgår fra de økonomiske og sociale kræfter.

4. Konklusion

4.1. ØSU glæder sig over, at Kommissionen fremlægger forslag til en ny middelhavspolitik og kan tilslutte sig de specifikke forslag til interventioner (seks punkter). Det finder imidlertid, at Kommissionen bør gå videre end som så og lægge en mere konsekvent linje ved at indbygge disse interventioner i en overordnet udviklingssamarbejdspolitik, som det stadig står tilbage at formulere.

4.2. På den anden side er det med stor beklagelse, at ØSU konstaterer, at drøftelserne mellem regeringerne i EF — således som de kom til udtryk på Rådets møde den 5. februar 1990 — fortsat ikke er nået særligt langt, eftersom de er kendetegnet ved, at nogle delegationer reducerer problemet til et spørgsmål om blot at give eksporten fra middelhavslandene friere adgang til EF, medens andre delegationer reducerer det til et spørgsmål om blot at sætte den finansielle støtte i vejret. Rådet har ikke forstået den strategiske rækkevidde af middelhavsspørgsmålet og det faktum, at der i dag er et tvingende behov for en helhedssynsvinkel i Fællesskabets politik, dersom denne virkeligt skal tackle problemerne.

Bruxelles, den 26. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Udtalelse om forslag til Rådets forordning (EØF) om import af visse skind [1]

(90/C 168/15)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 18. maj 1989 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Shreela Flather til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling den 26. april 1990 med 70 stemmer for, 14 imod og 35 hverken for eller imod, følgende udtalelse:

1. Generelle bemærkninger

1.1. Under forbehold af nedenstående bemærkninger godkender ØSU Kommissionens forslag, som efter dets mening skulle have været fremsat for længe siden. Det udtrykker tilfredshed med, at EF indtager en sådan holdning for at sikre en mere human behandling af dyr.

Rævesakse blev delvis forbudt i Grønland allerede i 1938 og totalt forbudt i 1989. I et stigende antal lande bliver det mindre og mindre acceptabelt at anvende dem.. Vi lever i en verden, hvor holdningen til dyr hurtigt ændrer sig, og hvad der var acceptabelt for nogle år siden, kan ikke længere accepteres.

Som nævnt i begrundelsen til dok. KOM(89) 198 endelig udg. er rævesakse forbudt i over 60 lande, og andre lande har strenge betingelser for anvendelsen deraf.

[1] EFT nr. C 134 af 31. 5. 1990, s. 5.

1.2. Der udtrykkes bekymring over retsgrundlaget for Kommissionens forordningsforslag, som er fremsat i henhold til artikel 113 i Traktaten, selv om det tilstræbte resultat ikke er at harmonisere EF's politik for handel med skind, men at sikre dyrs velfærd. Det er imidlertid ikke første gang, at man har anvendt denne fremgangsmåde for at nå et prisværdigt mål.

1.3. Der er blevet slået til lyd for et forbud mod enhver brug af rævesakse, og også Europa-Parlamentet går i en udtalelse ind herfor (1).

1.4. Det ville naturligvis være ulogisk at forbyde anvendelse af rævesakse i medlemsstaterne og samtidig fortsat acceptere import af skind fra dyr, der er fanget på denne måde. Uoverensstemmelser på andre områder, som vedrører medlemsstaterne, kan accepteres, men i spørgsmål, som vedrører enhver form for velfærd, bør målet være at sikre så stor overensstemmelse som muligt. Det foreslås derfor at ændre forslaget til forordning og indføre et forbud i en ny artikel (jf. særlige bemærkninger pkt. 2.4).

1.5. Al aflivning af dyr, det være sig vilde som tamme, bør ske på en så human måde som muligt. Rævesakse opfylder ikke og kan ikke opfylde dette kriterium, og bør forbydes ved international aftale.

1.6. Indvendingerne mod anvendelse af rævesakse kan kort gengives således:

1.6.1. I bedste tilfælde kan dyr, som fanges i rævesakse, lide i et langt tidsrum. Fælderne inspiceres med et interval på mange timer. For øjeblikket betragtes 24 timer mellem hver inspektion som »god« praksis. Et interval på 72 timer er imidlertid tilladt på Crown Land i British Columbia, som udgør 90 % af provinsen. I Alberta skal fælderne nu inspiceres hver 48. time (mod tidligere hver 72. time). Manitoba opererer stadig med 72 timer. Den tid, der går, fra dyret fanges — hvor det kan risikere at brække et ben — til det dør, måles således snarere i timer end i minutter eller sekunder.

1.6.2. Endnu værre er de tilfælde, hvor der kan gå flere dage, før det indfangne dyr dør af kulde, sult eller efter at være blevet angrebet af et andet rovdyr, dette er uacceptabelt.

1.6.3. Andre dyrearter end de efterstræbte kan blive fanget i rævesaksene og komme til skade eller blive dræbt. Antallet og arten af sådanne dyr varierer betydeligt. En undersøgelse foretaget af British Columbias miljøministerium viser, at 9,3 % af alle indfange dyr ikke engang er pelsdyr. I en anden undersøgelse nævnes det, at 11,5 % er ikke efterstræbte arter. I USA fanges der i alt 16 mio. pelsdyr årligt, og i Canada ser tallet ud til at ligge på mellem 3 og 6 mio. Tallet for Sovjetunionen anslås at ligge på 16-17 mio. Hvis 5 % er andre arter end de efterstræbte, betyder dette, at man af »vanvare« kommer til at slå mindst 1 mio. dyr og fugle ihjel, og at der blandt disse utilsigtede ofre meget vel kan være nogle udryddelsestruede arter. Rævesakse eller dræbende fælder er på grund af deres ikkeselektive karakter uegnede til at kontrollere vildtbestanden, når der lige bortses fra, at vilkårlig aflivning af dyr mindsker den samlede dyrebestand og dermed konkurrencen om føde og territorium. Uden menneskets indgriben opretholder naturen imidlertid sin egen økologiske balance.

1.6.4. Forslag om fortsat at tillade rævesakse, forudsat at der indføres en »adfærdskodeks« eller en kontrol med, hvor og hvornår de anvendes, er ikke acceptable. Fældefangst er en »privat« aktivitet, som pelsjægeren sædvanligvis udøver alene og på isolerede steder. Selv om der kan opnås enighed om acceptable anvendelsesvilkår, er mulighederne for at håndhæve en ordning meget begrænsede.

1.7. Det er blevet udtrykt bekymring over det indkomsttab, pelsjægere vil få, hvis rævesakse og andre inhumane fangstmetoder forbydes, samt over det foreliggende forslags indvirkning på indfødte befolkningers traditionelle levevis. Rævesakse, især dem med stålkæber, kan næppe beskrives som værende en »traditionel« drabsmetode, omend de har været anvendt i de sidste 100 år.

1.7.1. Oplysninger om antallet af pelsjægere, deres etniske herkomst og den del af deres årlige indkomst, der hidrører fra pelsjagt, varierer i stort omfang, alt efter informationskilden og måske alt efter det synspunkt, som ønskes fremmet. Imidlertid forekommer 10 eller 20 % af den samlede årlige indkomst og mindre end 1000 $ at være et højt skøn over den gennemsnitlige indtægt fra pelsjagt. I begyndelsen af 1980'erne skulle 105 000 pelsjægere have delt mellem 45 og 85 mio. $ pr. år i Canada (solgte rå pelsskind), dvs. 428-809 $ brutto pr. pelsjæger. Indkomsten pr. pelsjæger i USA kan ligge betydeligt højere end dette.

1.7.2. Der er meget, der taler for at yde hjælp til pelsjægere uanset oprindelse, men især til de indfødte befolkninger, så de kan købe humane fælder og blive uddannet i at anvende dem. Man vil ikke tjene de indfødte befolkningers fremtidige udviklingsbehov bedst ved at

(1) Fremsat som skriftlig erklæring i 1988 af Barbara Castle og Madron Richard Seligman og vedtaget som udtalelse i henhold til artikel 65 i Parlamentets forretningsorden [jf. EFT nr. C 69 af 20. 3. 1989, s. 198 og dok. KOM(89) endelig udg.].

udelukke dem fra ansvaret for at overholde de internationale normer for dyrevelfærd.

1.7.3. Man må sikre sig, at de indfødte befolkninger, hvis livsstil berøres af dette forslag, kan vedblive med at føre en tilværelse, som passer dem. Men en fortsat accept af inhumane fangst- og drabsmetoder kan naturligvis ikke være løsningen og vil ikke kunne vende den sociale og miljømæssige udvikling, der har fundet sted igennem mange generationer, og som stadig er i gang.

1.7.4. Under alle omstændigheder vil man ikke med dette forslag forhindre pelsjagt og fældefangst, så længe der anvendes humane metoder. Hvis offentligheden overbevises om, at pelsskindvarer produceres på en human måde, kan disse varer blive mere populære, hvilket kun kan være til fordel for pelshandelen.

1.8. Der findes for øjeblikket ingen internationalt vedtagne humane fangstnormer. Spørgsmålet er under drøftelse, men EF har ingen direkte indflydelse her. Hvis der skal vedtages en forordning, som kræver en attest på, at der er anvendt humane fældefangstmetoder (eller bedre udtrykt indfangnings-eller aflivningsmetoder), er det vigtigt, at EF deltager i udarbejdelsen af humane normer. I dette øjemed bør EF søge at blive repræsenteret, enten selv eller gennem medlemsstater, i det ISO-udvalg [1], som beskæftiger sig med humane fangstnormer.

1.8.1. Ved udgangen af 1987 deltog Tyskland i det tekniske ISO-udvalg TC 191 om humane dyrefælder, hvor Italien, Belgien og Spanien havde observatørstatus. (De andre medlemmer var Canada, USA, Sverige, Finland, Australien og Argentina. Andre lande med observatørstatus var Ungarn, Indien, Kenya, Schweiz, Tyrkiet og USSR).

1.8.2. Anvendelse af rævesakse er forbudt i fem medlemsstater og er underkastet begrænsninger i andre. Det ville forekomme hensigtsmæssigt, om forslaget til en harmonisering af lovgivningen i EF om fremstilling, salg og anvendelse af rævesakse medtages i den foreslåede forordning for at imødegå enhver beskyldning om dobbeltmoral.

2. Særlige bemærkninger

2.1. *Første betragtning*

Denne betragtning bygger på den antagelse, at det foreslåede direktiv om naturlige levesteder vil forbyde fremstilling, salg og anvendelse af rævesakse. Et sådant forbud bør være indeholdt i det foreliggende forslag, uanset om det i sidste instans optræder i direktivet om levesteder (hvis og når det vedtages) eller ej.

2.2. *Artikel 1*

Denne artikel bør også omtale pelsskind og derfor affattes således:

»Denne forordning finder anvendelse på import af skind eller pelsskind af de arter, der er opført i bilag 1, samt af varer, som indeholder skind eller pelsskind af disse arter«.

Skind fra pelsdyr omtales som »skind« inden for pelsbranchen og som »furskins« (o.a. GATT's nomenklatur foreligger ikke på dansk) i GATT's nomenklatur. Med denne ændring vil enhver tvetydighed kunne undgås.

2.3. *Artikel 2 — første afsnit*

Udtrykket »eller pelsskind« indføjes efter »skind«, således at teksten får følgende ordlyd:

»specificerede varer: alle varer, der er opført i bilag 2, og som indeholder skind eller pelsskind fra et hvilket som helst af de dyr, der er opført i bilag 1«.

Denne ændring begrundes på samme måde som ændringen i artikel 1.

2.4. Mellem artikel 2 og 3 indsættes en ny artikel med følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne forbyder fremstilling, salg og anvendelse af rævesakse«.

Denne bestemmelse falder i tråd med ovennævnte bemærkning vedrørende den første betragtning.

2.5. *Artikel 3, stk. 1, første afsnit*

ØSU konstaterer, at forskningen i humane fangstmetoder har stået på i næsten 50 år. Ved at lade forbuddet træde i kraft på et tidligere tidspunkt vil man snarere kunne fremskynde end forsinke udviklingen af humane metoder. Det kan være af interesse at nævne, at The Royal Society for Prevention of Cruelty to Animals i Storbritannien (det britiske dyreværn) allerede i 1948 udlovede en pris på 1 000 £ til den, der fandt en alternativ løsning. I 1985 anbefaledes det i en rapport til forsvar for pelshandelen, at man indstillede anvendelsen af rævesakse med stålkæber, og der blev tilføjet, at Canada muligvis kunne vinde mere tid i dette spørgsmål. Der er nu gået 4 år, og der er ingen grund til at vente yderligere.

[1] Den internationale Standardiseringsorganisation (ISO), Genève.

2.6. *Bilag I*

Den foreslåede liste, der omfatter otte arter (ud af op til 22, der indfanges i naturen), er ufuldstændig, da den ikke medtager mange arter, som i stort tal fanges i rævesakse. F.eks. fanges der alene i Canada omkring 1,6 mio. moskusrotter, i USA og Canada ca. 1 mio. mink og i Canada 80 000 ræve og 250 000 egern.

Det er meget vel muligt at skelne mellem skindpelse fra opdrættede dyr og fra indfangede dyr ved hjælp af en officielt godkendt metode.

Listen over dyr i bilag I forekommer ufuldstændig og bør mindst indeholde følgende dyr:

— bæverrotte: *myocastor coypus*
— moskusrotte: *ondatra zibethicus*
— pungrotte: *didelphis virginiana*
— fiskemår: *martes pennanti*
— mår: *martes americana*
— rødræv: *vulpes vulpes*
— gråræv: *vrocynon littoralis*
— mink: *mustela vison*
— egern: *scrivridae-familien.*

Listen skal eventuelt suppleres af og til, men Rådet burde måske overveje de juridiske virkninger af denne liste for så vidt angår dens praktiske gennemførelse.

Den foreslåede ændring vil betyde, at alle vilde dyrearter, uanset om de er pelsdyr eller ej, vil blive beskyttet på en sådan måde, at de ikke vil blive fanget med inhumane metoder.

Fåreskind, kalveskind og lignende biprodukter fra fødevareindustrien er naturligvis ikke medtaget, og man undgår problemer med at identificere særlige pelsarter. Dette vil gøre det lettere at håndhæve forordningen.

2.7. *Bilag II*

Følgende tilføjes: »Varer, der er fremstillet før dette forbuds ikrafttræden, er ikke omfattet af restriktioner«. Bevisbyrden påhviler importøren; der er således ingen grund til at gribe ind i handelen med brugt tøj eller andre varer, hvortil der er brugt pels eller skind fra vilde dyr. Som forordningen er formuleret, forekommer det at være forbudt for private at importere pelsbeklædningsgenstande, der kan have tilhørt dem i mange år.

Bruxelles, den 26. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG I

Følgende ændringsforslag, som blev støttet af mere end en fjerdedel af de afgivne stemmer, blev forkastet under debatten:

Punkt 2.2 (artikel 1)

Dette punkt udgår, og Kommissionens tekst fastholdes.

Afstemningsresultat

48 stemmer for.

56 stemmer imod.

19 stemmer hverken for eller imod.

Punkt 2.7 (Bilag I) (i denne tekst pkt. 2.6)

Der anmodes om, at bilag I i Kommissionens forordningsforslag (liste over dyrearter) bibeholdes uændret.

Afstemningsresultat

53 stemmer for.

57 stemmer imod.

9 stemmer hverken for eller imod.

BILAG II

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte for udtalelsen:

ARENA, ARETS, BAGLIANO, BAZIANAS, BEALE, BELTRAMI, BERGER, BERNS, BLESER, BOISSEREE, BREDIMA SAVOPOULOU, BREYIANNIS, BRIGANTI, BROICHER, CEYRAC, COYLE, van DAM, DE TAVERNIER, DONCK, DOS SANTOS, EULEN, FORGAS, GARCIA MORALES, GERMOZZI, GEUENICH, GIACOMELLI, GOMEZ MARTINEZ, GREEN, HAGEN, HANCOCK, JESÚS SEQUEIRA, KAARIS, KAZAZIS, KELLY, KENNA, KIRCHFELD, KITSIOS, KRÖGER, LAPPAS, LAUR, LÖW, LUSTENHOUWER, MAINETTI, MARVIER, MORALES, MUHR, MULLER, NIELSEN Bent., NIERHAUS, NOORDWAL, PARDON, PEARSON, PELLETIER Charles, PETERSEN, PROUMENS, ROBINSON, ROLÃO GONÇALVES, ROMOLI, ROSEINGRAVE, SHADE-POULSEN, SCHMITZ, SILVA, SOLARI, TUKKER, VALLEJO CALDERON, VASSILARAS, VELASCO MANCEBO, VIDAL, WICK, WITHWORTH

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte imod udtalelsen:

BERNASCONI, CAVAZZUTI, ALVES CONDE, CORELL AYORA, FREEMAN, LIVERANI, MACHADO VON TSCHUSI, MERCIER, MURPHY, ORSI, STAEDELIN, STRAUSS, VERCELLINO, WILLIAMS

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte hverken for eller imod udtalelsen:

AMATO, ASPINALL, ATAÍDE FERREIRA, BORDES-PAGES, BOS, Vasco CAL, CALVET CHAMBON, CHRISTIE, DELLA CROCE, DRAGO, DRILLEAUD, van EEKERT, ELSTNER, ETTY, FLATHER, GREDAL, HILKENS, HOUTHUYS, HÖRSKEN, JENKINS, de KNEGT, LAKA MARTIN, MADDOCKS, MARGOT, MORELAND, MOURGUES, NIEUWENHUIZE, de NORMANN, RAMAEKERS, ROUZIER, SALMON, SCHOEPGES, SMITH L.J., STORIE-PUGH, TAMLIN.

Udtalelse om forslag til Rådets direktiv om rensning af kommunalt spildevand [1]

(90/C 168/16)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 23. november 1989 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 130 S at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Klaus Boisseree til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. april 1990.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 276. plenarforsamling, den 25. april 1990, enstemmigt følgende udtalelse:

I. Resumé af Kommissionens forslag

I tilknytning til konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Hannover opfordrede Rådet (miljøministrene) den 28. juni 1988 Kommissionen til at foreslå foranstaltninger til behandling af spildevand, der opfanges i de kommunale spildevandssystemer og derefter udledes (kommunalt spildevand). Formålet med denne foranstaltning er at sikre, at kvaliteten af grundvandet og overfladevandet, som udgør grundlaget for drikkevandsforsyningen og forudsætningen for bevarelse af den økologiske ligevægt, er af en sådan standard, at den svarer til de europæiske normer.

Det forslag til direktiv, som Kommissionen har forelagt, er i overensstemmelse med dette formål, og der foreslås følgende foranstaltninger på EF-plan:

- fastlæggelse af krav om opsamling og rensning af kommunalt spildevand
- kontrol med deponering af slam
- kontrol med sammenligneligt industrispildevand
- afvikling af deponering af slam i havet
- administrative bestemmelser: nedsættelse af en forskriftskomité, gennemførelse af fælles nationale programmer, offentlighedens adgang til information, uddannelse af fagligt personale.

II. Generelle bemærkninger til Kommissionens forslag

1. Kommissionens forslag om at underkaste spildevand fra kommunale kloaknet en spildevandsteknisk rensning vurderes positivt set ud fra et miljøbeskyttelsesmæssigt synspunkt.

[1] EFT nr. C 1 af 4. 1. 1990, s. 20.

Direktivforslaget er i overensstemmelse med det fjerde miljøhandlingsprogram, hvor Kommissionen bebuder en forbedring af bekæmpelsen af ferskvands- og havforureningen. ØSU godkendte i sin tid udtrykkeligt dette program.

Uden de nu foreslåede foranstaltninger havde man måttet befrygte en økologisk katastrofe for vandressourcerne i store dele af Fællesskabet og et sammenbrud af drikkevandsforsyningen.

Spildevandsrensningen må ganske vist suppleres med en garanti for tilstrækkelige ferskvandsressourcer (beskyttelse af vandindvindingsområder, udnyttelse af nye ressourcer og disses udnævnelse til fredede områder).

2. Det vurderes især positivt,

— at spildevand principielt skal gennemgå en to-trins teknisk behandling (herunder en biologisk rensning), og at det desuden skal fastsættes, at næringssalte (f.eks. nitrater og fosfater) skal elimineres

— at medlemsstaterne i overensstemmelse med artikel 130 R og 130 T i EØF-Traktaten kan træffe videregående bestemmelser alt efter de særlige regionale lokale forhold

— at Kommissionens forslag ikke kun indeholder grænseværdier og tekniske foranstaltninger, men også bestemmelser om fremskaffelse, uddannelse og videreuddannelse af det personale, der er nødvendigt til driften af spildevandsanlæggene; uden kvalificeret personale kan det ikke sikres, at anlæggene fungerer

— at offentligheden skal have adgang til alle informationer om vandmiljøets tilstand.

Skønt der altså ikke hersker tvivl om kommissionsforslagets målsætning eller om det rigtige i de fastsatte tekniske og praktiske foranstaltninger, ser ØSU følgende principielle problemer:

3. Teknikkens stade gør det muligt at foretage en spildevandsrensning i flere trin (herunder fjernelse af næringssalte). Nye anlæg bør derfor kun tages i brug, hvis de kan foretage en mekanisk, biologisk og fysisk-kemisk rensning. Der bør gives rimelige overgangsfrister til udbedring af gamle anlæg. Da erfaringerne viser, at der ofte kan forekomme driftsforstyrrelser i sådanne gamle anlæg, er det nødvendigt at træffe foranstaltninger for at forebygge økologiske katastrofer, såfremt sådanne anlæg svigter.

4. Direktivets bestemmelser om opførelse og drift af spildevandsanlæg eller tilpasning af eksisterende anlæg til den mest avancerede teknologi inden for fastsatte frister kræver en overordentlig stor finansiel indsats i store dele af Fællesskabet. Dette er ikke kun en opgave for offentlige organer i medlemsstaterne. Ifølge ØSU kræver gennemførelsen af det program, der ligger til grund for direktivet, tværtimod en EF-indsats i de regioner, som ikke selv eller ikke i rette tid kan fremskaffe de nødvendige investeringsmidler, eller i de tilfælde, hvor forsknings- og udviklingsarbejder er en forudsætning for, at programmet kan realiseres.

4.1. Derfor skal de af EF's midler, der ifølge deres formål kan komme i betragtning (f.eks. ENVIREG, Program for EF-miljøaktioner, forsknings- og udviklingsprogrammer) i de kommende år først og fremmest anvendes til at finansiere foranstaltninger til løsning af kommunale spildevandsproblemer. En gennemførelse i rette tid af det foreliggende direktiv er en yderligere grund til at oprette en europæisk miljøfond, som det kræves i ØSU's initiativudtalelse af 15. november 1989 [1].

5. I sit forslag forsøger Kommissionen at løse de store, især finansielle, problemer ved kun at kræve anlæg, der er i overensstemmelse med den mest avancerede teknologi, i ferskvandsområder og en fuldstændig spildevandsrensning i »følsomme områder«. Der næres betænkelighed ved disse forskellige fremgangsmåder.

5.1. Sondringen mellem ferskvand (herunder flodmundinger) på den ene side og kystfarvande på den anden side forekommer betænkelig, hvis den resulterer i, at der i kystområder til dels permanent gives afkald på andet trin i spildevandsrensningen (den biologiske rensning). Store områder af de europæiske kystfarvande er allerede nu i en økologisk set betænkelig tilstand, som absolut kan sammenlignes med situationen i forurenede ferskvandsområder. Selv på åbent hav kan yderligere forurening fremkalde uoprettelige miljøskader.

5.2. Opsamling af kommunalt spildevand i kloaknet — med eller uden biologisk rensning — indebærer ikke i sig selv en tilfredsstillende økologisk beskyttelse af vandressourcerne eller sikring af en tilstrækkelig drikkevandsforsyning. En sådan løsning kan kun accepteres i en overgangstid.

5.3. Samme forbehold gælder Kommissionens forslag om, at der gives afkald på den spildevandsbehandling, der går ud på at rense for næringssalte, og som kun gælder for begrænsede områder. Man kan ikke på længere sigt give afkald på en sådan spildevandsrensning, såfremt de stadig

[1] »Miljøpolitikken som grundfaktor i den økonomiske og sociale udvikling« (EFT nr. C 56 af 7. 3. 1990).

mere knappe vandressourcer skal bevares også for fremtidige generationer.

5.4. ØSU er af den opfattelse, at de nævnte problemer bedre kan løses ved at sprede foranstaltningerne tidsmæssigt.

5.5. For at lette de ganske betydelige finansieringsproblemer ved gennemførelsen af direktivet, som ikke en gang kan løses ved anvendelsen af EF-midler, kunne man sprede fristerne for opførelsen af rensningsanlæggene således, at rensningsanlæggene i store by- og industriområder (f.eks. over 500 000 PE) skal opføres tidligere (evt. inden udgangen af 1996), hvorimod der kunne fastsættes senere frister (eventuelt yderligere opdelt) for opførelsen i de øvrige områder.

5.6. De store kommuner er sandsynligvis ansvarlige for hovedparten af spildevandet i alle dele af Fællesskabet. I sådanne kommuner er det på grund af den større effektivitet og de lavere omkostninger, der er forbundet med store anlæg, mest økonomisk at installere et spildevandsanlæg efter den mest avancerede teknik. En spredning af fristerne er ikke ensbetydende med, at det endelige mål — spildevandsbehandling overalt i EF — opgives. Heller ikke i landdistrikter kan der gives afkald på en spildevandsbehandling, der er i overensstemmelse med den mest avancerede teknik, især da landbrugsbedrifterne vil få skrappe miljøpåbud om at begrænse nitratbelastningen.

5.7. En tidsmæssig spredning af fristerne bør ikke foretages udelukkende på grundlag af PE-værdierne, men også på grundlag af de pågældende områders følsomhed. Der kunne også tages hensyn til forskellen mellem ferskvandsområder, stærkt forurenede kystfarvande og andre recipienter. På længere sigt kommer man heller ikke i de sidstnævnte områder uden om en spildevandsrensning.

5.8. Med en sådan tidsmæssig spredning kunne man også bedre løse eventuelle teknologiske problemer samt uddannelsen af egnet fagligt personale. Rensningsanlæggene ville også efterhånden kunne udbygges på stedet i overensstemmelse med disse frister.

5.9. Endelig må man overveje en egnet præmie til de kommuner, der på eget initiativ løser deres spildevandsproblemer før fristen. I henhold til artikel 19 i Kommissionens forslag vil medlemsstaterne også på særlig foranledning kunne fastsætte kortere frister.

6. ØSU gør opmærksom på, at de tekniske og økonomiske problemer i forbindelse med spildevandsbehandling kan lettes, hvis det lykkes at nedbringe spildevandsmængden. Dette kan ske ved at reducere vandforbruget. Af supplerende støtteforanstaltninger (og ikke alternativer til Kommissionens forslag) kan, alt efter de regionale og strukturelle forhold, nævnes følgende, som også kan iværksættes på europæisk plan.

6.1. En sådan nedbringelse af vandforbruget kan efter ØSU's opfattelse opnås ved hjælp af »økonomiske instrumenter«, f.eks.:

— ændring af prispolitikken, således at der for et merforbrug af ferskvand, bortset fra en minimumsmængde, ikke som ofte tidligere gælder en degressiv tarif

— ansporing til genanvendelse af vand (det brugte vand renses, inden det ledes ud i kloaknettet og genanvendes som brugsvand) og til opsamling og udnyttelse af regnvand i cisterner; sådanne ansporinger kan f.eks. være af skattemæssig art.

6.2. Med samme formål ville det være hensigtsmæssigt at supplere EF-bestemmelserne med

— normer på europæisk plan for sådanne maskiner (også i private husholdninger), som bruger større mængder vand (f.eks. opvaskemaskiner og vaskemaskiner); på dette område er der sket tekniske fremskridt, som reducerer vandforbruget ganske betydeligt

— harmoniserede normer, ifølge hvilke der i forbindelse med nyopførelser skal bygges regnvandscisterner.

6.3. Problemerne i forbindelse med spildevandsbehandling hænger ikke kun sammen med mængden af spildevand, men også med spildevandets sammensætning (forureningsgrad og skadelighed). Kommissionen bør derfor som ledsageforanstaltninger til direktivforslaget overveje at indføre ordninger, hvorefter spildevandstariffen differentieres efter forureningsart og -grad, eller en spildevandsafgift i lighed med den, der er indført i nogle medlemsstater; de således opnåede ekstraindtægter bør anvendes til finansiering af moderniseringen af gamle anlæg.

7. ØSU går ud fra, at direktivet om behandling af kommunalt spildevand i fremtiden skal tilpasses den videnskabelige og tekniske udvikling, navnlig hvis man accepterer ØSU's forslag om en tidsmæssig spredning. Derfor anmoder ØSU Ministerrådet om, i og med at det foreliggende direktivforslag vedtages i henhold til EØF-Traktatens artikel 130 S, stk. 2, at overveje at lette fremtidige ændringer ved at lade dem vedtage med kvalificeret flertal.

III. **Bemærkninger til enkelte bestemmelser i forslaget**

Artikel 3

Et kloaknet til kommunalt spildevand uden tilstrækkelig spildevandsbehandling er ikke en løsning på problemet, men indebærer oven i købet yderligere risici for recipienterne. Derfor må forpligtelsen til at anlægge kloaknet kobles sammen med forpligtelsen til at opføre rensningsanlæg. Fristerne bør spredes efter forslagene i punkt 3 i ovenstående generelle bemærkninger.

Artikel 4

Stk. 1: Fristerne bør spredes efter problemernes omfang (jf. punkt 3 i de generelle bemærkninger). På længere sigt bør alle områder i Fællesskabet udstyres med rensningsanlæg, også kystområderne.

Stk. 3: ØSU forstår definitionen på »den maksimale daglige mængde« således, at der er tale om den daglige »forureningsbelastning«. Den maksimale daglige belastning bestemmes i en etårig observationsrække.

Artikel 5

Når den tidsmæssige prioritering (spredningen af fristerne) fastlægges, skal der tages hensyn til følsomheden af de områder, hvori der udledes forurenet spildevand. På længere sigt er det nødvendigt overalt endvidere at rense spildevandet for næringssalte.

Artikel 6

Stk. 2 og 3: Mindre følsomme områder bør prioriteres lavere; men sådanne områder bør kun undtages fra spildevandsrensningen for en vis tid.

Artikel 7

ØSU går ud fra, at udtrykket »renses behørigt« i denne bestemmelse mindst er ensbetydende med en »1.-trins rensning« i henhold til bilag I, nr. 10).

Artikel 9

Der er stadig tekniske problemer i forbindelse med sikring af en spildevandsrensning, f.eks. eliminering af næringssalte, under alle klimatiske forhold. ØSU forventer, at Kommissionen fremmer egnede forsknings- og udviklingsprojekter. ØSU anmoder desuden om, at det undersøges, om der i direktivet skal indarbejdes en bestemmelse om, at effektiviteten af spildevandsanlægget skal underkastes en sagkyndig kontrol, inden anlægget tages i brug.

Artikel 10

I stk. 3 må det fastsættes, at tilladelserne også skal være forenelige med nationale bestemmelser og programmer. (Jf. artikel 19 i forslaget.)

Artikel 11

Det må sikres, at slam ikke kommer ud i recipienterne. Ellers kan man lige så godt helt give afkald på spildevandsrensning.

Artikel 12

I overensstemmelse med direktivets bilag I, nr. 5, går ØSU ud fra, at spildevand fra hoteller og hospitaler omfattes af artikel 12, hvis det ikke ledes til kommunale spildevandsanlæg.

ØSU går endvidere ud fra, at landbrugets spildevand i princippet ikke udledes i kommunale spildevandssystemer, da rensningsomkostningerne i kommunale rensningsanlæg dermed ville stige uforholdsmæssigt.

Hvad angår industrispildevand, der ikke er af tilsvarende karakter som kommunalt spildevand, minder ØSU om, at direktiv 76/464 i høj grad trænger til en revidering for så vidt angår grænseværdierne. I mange tilfælde findes der overhovedet ingen bestemmelser om industrielt spildevand på europæisk plan.

Artikel 13

ØSU anser bestemmelsen for principielt rigtig. Der findes nu en teknik, hvorefter det er muligt at deponere slam på en miljørigtig måde. Primært bør det dog tilstræbes at genanvende slammet. Forbuddet mod at deponere slam i havet er også nødvendigt af økologiske grunde; Kommissionen henviser med rette til ordningen i Den Anden Internationale Konference om Beskyttelse af Nordsøen (s. 5 i begrundelsen til direktivet). Hvad angår andre have, som grænser op til tredjelande, ville ordningen blive effektivt suppleret af direktivet, hvis der indgås tilsvarende internationale aftaler (f.eks. Middelhavet og Østersøen).

Artikel 15

Blandt de oplysninger, som skal meddeles offentligheden, og som står anført i artikel 15, stk. 1, skal tillige nævnes »driftsforstyrrelser og -uheld i spildevandsanlæggene«.

Artikel 16

Det er urealistisk at forvente, at der inden udgangen af 1991 kan udarbejdes omfattende programmer for gennemførelsen af direktivet.

Artikel 17

ØSU går ud fra, at regeringerne vil udnævne eksperter som medlemmer af »forskriftsudvalget«. Men bortset herfra bør forskriftsudvalget arbejde snævert sammen med kredse og sammenslutninger, som sidder inde med særlig sagkundskab på området.

Artikel 20

Stk. 2: Kommissionen bør være forpligtet til at foreslå forskriftskomitéen foranstaltninger til fremme af uddannelse af personale og til forbedring af spildevandsteknik.

Bilag I

Definitionen i nr. 1) (»Passende rensning«) giver anledning til principielle overvejelser: Den foreslåede ordning skaber vanskeligheder, når recipienten allerede er stærkt forurenet af forudgående udledninger (også når disse ikke hører ind under EF's indflydelsesområde). I dette tilfælde kan behandlingen af det konkrete kommunale spildevand ikke sikre en renhedsgrad, der opfylder kravene i EF's direktiver. Det bør derfor undersøges, om ikke emissionsreduktionen (teknisk spildevandsbehandling) snarere skal ske efter »den mest avancerede teknik«.

I nr. 10) (i den tyske version) må der vel være tale om »ungelösten Feststoffen«.

Bilag II B

Bestemmelsen i nr. 3) er i modstrid med artikel 19 i direktivforslaget. Medlemsstaterne bør have mulighed for at fastsætte strengere bestemmelser, når regionale forhold kræver det.

Bilag III

Ved identifikationen af følsomme områder bør der også tages hensyn til grundvandsstanden.

Bruxelles, den 25. april 1990.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg